

Budgetredegørelse 2020-2023

November 2019

AARHUS
KOMMUNE

Forord.....	3
Læsevejledning.....	4
Udviklingen i Aarhus og omkring os.....	5
Konjunkturudvikling	5
Beskæftigelse og ledighed i Aarhus	5
Bolig- og befolkningsudvikling	6
Kommunens mål	7
Fortællingen om Aarhus	7
Aarhusmålene	7
FN's verdensmål.....	8
Kommunens samlede økonomi	10
Hovedpunkter i budget 2020	10
Budgettets indtægter	11
Budgettets udgifter	12
Afdelingernes mål og ressourcer	15
Børn og Unge	15
Sociale Forhold og Beskæftigelse	20
Sundhed og Omsorg	24
Kultur og Borgerservice	28
Teknik og Miljø	32
Borgmesterens Afdeling	37
Bilag	39
Nye hensigtserklæringer	39
Budgetoversigter	41
Ressourcer i afdelingerne	46

Forord

Aarhus er en by i vækst. Antallet af arbejdspladser stiger samtidig med, at vi hele tiden bliver flere og flere aarhusianere. Det er en stor opgave for os at sikre udbygningen af velfærdsydelser, så der er dagtilbud, folkeskoler, sociale ydelser og ældrepleje til en voksende befolkning. Det er en opgave, som partierne bag budgetforliget for 2020 har taget hånd om. I budgettet er der i årene 2020 til 2023 alene via budgetmodellerne afsat ekstra 1,2 mia. kr. til udbygningen på velfærdsområderne.

Aarhus Kommune er med budget 2020 rustet til væksten i befolkningen. Vi er klar til at tage imod flere børn og ældre med behov for pasning, skolegang og pleje.

Herudover er der i budgettet prioriteret nye midler på 200 mio. kr. årligt. En stor del af disse penge er målrettet indsatser på socialområdet. Et område hvor tilgangen af borgere med behov for hjælp og støtte overstiger den generelle befolkningstilvækst. Samtidig er borgernes udfordringer mere komplekse end tidligere. Derfor er der i budgettet et stort fokus på at løse udfordringerne på socialområdet. Der er også prioriteret midler til at tage fat om det stigende problem med hjemløse og borgere i risiko for hjemløshed.

Også en række andre områder nyder godt af, at vi i 2020 har et større råderum end i de foregående år. Hjemmeplejen for ældre, specialundervisning for skolebørn og trivsel hos de allermindste er sammen med kollektiv trafik, kultur og idræt blandt de områder, der har fået et løft.

Vi havde mulighed for de nævnte udvidelser i budgettet, fordi vi har en sund økonomi i Aarhus Kommune. En stram økonomistyring gør, at vi strammer når det er nødvendigt, men vi udvider også, når der viser sig mulighed herfor.

Et af de vigtigste aftryk i budgettet er et styrket fokus på klimaudfordringerne, som er den største opgave, vi i vores generation står overfor. Byrådet ønsker bindende årlige klimamål og en ny, ambitiøs klimahandlingsplan. Den skal danne rammen for den grønne omstilling, der skal sikre, at vi når byrådets mål om CO₂-neutralitet i 2030. Med budgettet oprettes en klimafond, der i første omgang er på 116 mio. kr. Fonden skal bidrage til finansiering af de nødvendige initiativer i de kommende år. Byrådet har store ambitioner på klimaområdet, og indsatsen kan komme til at stå som et eksempel for andre byer i og udenfor Danmark.

Budget 2020 er på afgørende vis med til at gøre Aarhus til en attraktiv by for nuværende og nye borgere. Jeg er glad for, at et stort og bredt flertal af byrådet - 29 ud af 31 medlemmer - står bag budgettet for 2020-2023.

Jacob Bundsgaard
Borgmester

Læsevejledning

Dette er Aarhus Kommunes budgetredegørelse for 2020. Den beskriver det budget for 2020-2023, som byrådet endeligt vedtog på byrådsmødet den 9. oktober 2019.

På de følgende sider bliver du først præsenteret for de ydre vilkår, som vurderes at have mest afgørende indflydelse på næste års budget.

Herefter følger en kort beskrivelse af byrådets overordnede mål for Aarhus samt en gennemgang af den økonomi, der ligger i det samlede budget.

Efterfølgende indeholder budgetredegørelsen afsnit med beskrivelser fra de enkelte magistratsafdelinger. De går tættere på afdelingernes respektive kerneopgaver, mål og økonomi.

Til sidst i budgetredegørelsen er der en række bilag med forskellige oversigter over budgettets økonomi.

Når 2020 er gået, vil der i årsberetningen for 2020 blive fulgt op på de mål og den økonomi, som fremgår af denne budgetredegørelse.

Udviklingen i Aarhus og omkring os

En række forhold har betydning for udviklingen i den økonomiske situation i Aarhus Kommune i forbindelse med budgetlægningen. Det gælder bl.a. konjunkturerne og beskæftigelsesudviklingen og befolkningsudviklingen, samt den aftale om næste års kommunale økonomi, som KL og regeringen indgik den 6. september 2019.

Konjunkturudvikling

Danmark er fortsat i et robust økonomisk opsving, og regeringen forventer jævnfør Økonomisk Redegørelse, August 2019, at der er gode forudsætninger for, at det fortsætter i 2020. Væksten forventes dog at blive en smule mere afdæmpet, og usikkerheden betones stærkere end for et år siden.

BNP forventes at vokse med 1,6-1,7 pct. de næste to år, hvilket er lidt lavere end de seneste fire år, hvor væksten gennemsnitligt har været 2 pct. Forudsætningerne for fortsat fremgang skal i høj grad findes i den indenlandske efterspørgsel, da eksporten forventes at dæmpes.

Stadig flere kommer i job, og færre er på offentlig forsørgelse. Udviklingen forventes at fortsætte men dog i langsommere tempo, da det bliver sværere for virksomhederne at rekruttere ny arbejdskraft.

Det understreges, at usikkerheden for vækstudsigterne for international økonomi er taget til. Vækstafmatning i Tyskland, handelskrig mellem USA og Kina og mulige negative konsekvenser af Brexit kan således få stor betydning for dansk økonomi.

Endelig kan det bemærkes, at den nye regerings målsætninger på velfærds- og klimaområderne må forventes at få stor betydning for tilrettelæggelse af den økonomiske politik.

Beskæftigelse og ledighed i Aarhus

Konjunkturerne har stor betydning for beskæftigelsesudviklingen i Aarhus Kommune.

Antallet af bruttoledige i Aarhus Kommune er på stort set samme niveau som i 2018. Fra oktober 2018 til oktober 2019 er ledigheden steget med godt 100 fuldtidspersoner fra 7.602 til 7.721 fuldtidspersoner.

Med den seneste udvikling i ledigheden ligger bruttoledighedsniveauet i Aarhus Kommune fortsat noget over niveauet for hele landet. Angivet som procent af arbejdsstyrken er ledighedsniveauet i Aarhus Kommune i oktober 2019 på 4,5 %.

Et fald i ledigheden er som udgangspunkt bedst, hvis flere kommer i arbejde og ikke forlader arbejdsstyrken. Kun derved bliver flere borgere selvforsørgende. I Aarhus Kommune i perioden september 2018 til september 2019 er antallet af beskæftigede steget med 1,6 %, hvilket er højere end stigningen på landsplan på 0,7 %.

Bolig- og befolkningsudvikling

Byrådet har fastsat et mål om, at der i Aarhus frem til år 2030 skal skabes mulighed for at bygge 2.000 nye boliger om året.

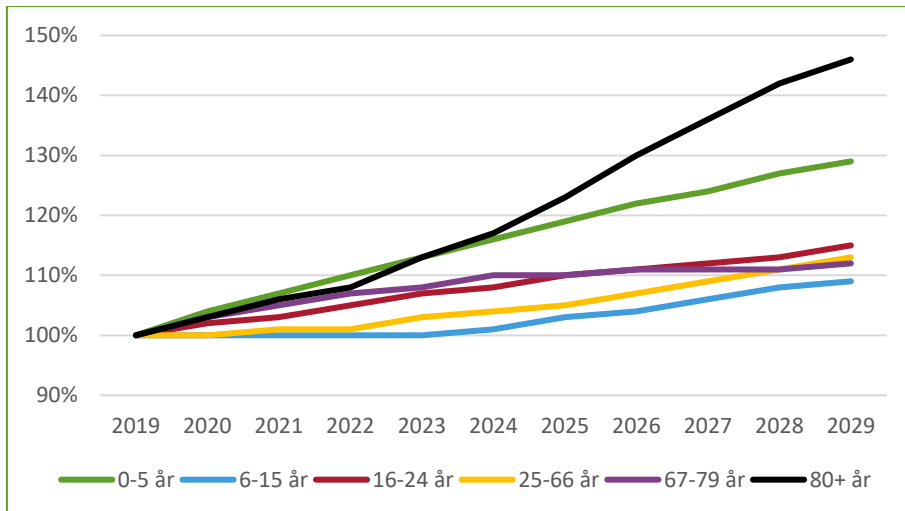
Aktuelt forventes der opført ca. 3.400 boliger om året i gennemsnit i perioden 2019-2023, hvoraf de ca. 1.850 årligt er familieboliger.

Aarhus Kommune er Danmarks næststørste kommune og havde 345.208 borgere pr. 1. januar 2019.

Prognoserne viser, at der forventes godt 5.300 nye borgere årligt i Aarhus Kommune, så der i 2029 vil forventes at være ca. 400.000 borgere i Aarhus Kommune. Se mere i [Aarhus i Tal](#).

Befolkningsprognose – udvikling i aldersgrupper

Budgetlægningen foretages på grundlag af den seneste befolkningsprognose. Prognosen anvendes blandt andet til at fremskrive udviklingen i udgifterne på de serviceområder, hvor byrådet har vedtaget budgetmodeller.

Her sammenkædes udviklingen i befolkningen og anvendelsen af ressourcer. Det gælder på skoleområdet, børnepasningsområdet, socialområdet og ældreområdet.

Derudover anvendes befolkningsprognosen også ved budgetlægningen af de generelle tilskud fra staten.

Kommunens mål

Fortællingen om Aarhus

Sammen med Aarhusmålene sætter Fortællingen om Aarhus en fælles retning for, hvad byrådet vil med Aarhus, og hvad der skal kendetegne Aarhus både nu og i fremtiden. Aarhusmålene er de overordnede mål for hele byens udvikling og de følger op på, om udviklingen går i den retning, som byrådet ønsker.

Indledningen af Fortællingen lyder: "Aarhus har en fantastisk placering ved havet og skoven. Et levende pulserende bymiljø og den smukkeste natur beliggende helt tæt på hinanden. Aarhus er en rummelig by med plads til at udfolde sig, uanset om man er ung, gammel eller børnefamilie, studerende, kunstner, etableret erhvervsvirksomhed eller iværksætter. Man kan føle sig hjemme i Aarhus.

Aarhus er "Smilets By" - uhøjtidelig og tilbagelænet, ung, optimistisk, ambitiøs og summende af liv"

Fortællingen om Aarhus omfatter også visionen for Aarhus, som fremgår til højre og du kan læse visionen og hele fortællingen om Aarhus her: [Fortællingen om Aarhus](#)

VISIONEN:

"Aarhus – en god by for alle"

- Aarhus - en by med plads til alle og brug for alle
- Aarhus - en by i bevægelse
- Aarhus - en by med handlekraft og fællesskab

Aarhusmålene

Aarhusmålene 2018-2021 er samlet under overskriften - "Aarhus - en god by for alle", og består af følgende fem mål:

 Aarhus-mål 2018–2021	
Aarhus - en god by for alle Indikator: Temperaturmålingen	
En by med brug for alle	
Indikator:	Selvforsørgelse, herunder forskel mellem udsatte grupper og alle
Indikator:	Ungdomsuddannelse
En by i vækst og med et stærkt erhvervsliv	
Indikator:	BNP i Business Region Aarhus
Indikator:	Nye arbejdspladser
En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer	
Indikator:	Klima
Indikator:	Mobilitet
En by med fællesskab og medborgerskab	
Indikator:	Medborgerskab
Indikator:	Ensomhed, herunder forskel mellem udsatte grupper og alle
Indikator:	Tryghed
En by, hvor alle er sunde og trives	
Indikator:	Middellevetid/restlevetid, herunder forskel mellem udsatte grupper og alle
Indikator:	Trivsel

Ovenstående skal ses i sammenhæng med den helt overordnede ambition med Aarhusmålene, som er at sikre, at Aarhus er **en god by for alle**. Resultaterne af den seneste temperaturmåling viser, at den samlede score for alle borgere under ét er 76 ud af 100, og at billedet i øvrigt er det samme i udsatte boligområder.

Aarhus Kommune arbejder intenst på at forbedre sig inden for alle Aarhusmålene. Der er konkrete beskrivelser af de initiativer, der skal sikre målopfyldelse i 2020, under hver enkelt afdeling.

Derudover har Byrådet i budgetforliget for 2020 også valgt at prioritere midler til en række konkrete indsatser, der ligeledes skal bidrage til opfyldte ambitionerne i Aarhusmålene. Du kan læse hele budgetforliget på følgende link: [Budgetforlig 2020](#).

FN's verdensmål

FN's Mål for Bæredygtig Udvikling blev vedtaget af verdens stats- og regeringsledere på FN-topmødet i New York den 25. september 2015 og trådte i kraft den 1. januar 2016.

Verdensmålene udgør 17 konkrete mål og 169 delmål med tilhørende indikatorer. De forpligter alle FN's 193 medlemslande til helt at afskaffe fattigdom og sult i verden, reducere uligheder, sikre god uddannelse og bedre sundhed til alle, anstændige jobs, klima og mere bæredygtig økonomisk vækst. De fokuserer ligeledes på at fremme fred og sikkerhed og stærke institutioner, og på at styrke internationale partnerskaber.

Disse mål kan og vil Aarhus Kommune bidrage til, og der kan etableres en ret direkte kobling mellem Aarhusmålene og de fleste af verdensmålene. Det

samme gælder målene på niveauerne under Aarhusmålene, herunder budgetmålene for de enkelte områder.

Nedenfor en illustration af sammenhængen mellem Aarhusmålene og verdensmålene.

Kommunens samlede økonomi

Med udgangspunkt i de ydre påvirkninger samt de overordnede mål for Aarhus Kommune beskrives budgettet i det følgende afsnit.

Hovedpunkter i budget 2020

Aarhus er en by i vækst. Antallet af arbejdspladser stiger samtidig med, at befolkning, der vokser i antal. Det er en stor opgave at sikre udbygningen af velfærdsydelser, så der er dagtilbud, folkeskoler, sociale ydelser og ældrepleje til en voksende befolkning. Det er der taget hånd om i budgettet for de kommende 4 år, hvor der alene via budgetmodellerne samlet er afsat ekstra 1,2 mia. kr. til udbygningen på velfærdsområderne.

Alt sammen er med til at gøre Aarhus til en attraktiv by for nuværende og nye borgere.

Udover de 1,2 mia. kr. fra budgetmodellerne er der i budgettet indarbejdet udvidelser for 200 mio. kroner årligt. Heraf er de knap 70 mio. kroner er afsat til indsatser på socialområdet. Her oplever man, at tilgangen af borgere med behov for hjælp og støtte overstiger den generelle befolkningstilvækst. Samtidig er borgernes udfordringer mere komplekse end tidligere.

I budgettet er der taget fat om det stigende problem med hjemløse og borgere i risiko for hjemløshed.

Antallet af børn og unge i specialpædagogiske undervisningstilbud stiger, og flere og flere børn er ikke en del af fællesskaberne på den lokale folkeskole. I budgettet er der derfor lagt op til, at folkeskolerne skal udvikle nye former for specialundervisning, og samtidig skal medarbejderne i institutioner og skoler tilbydes kompetenceudvikling for at sikre god inklusion.

I budgettet er der også sikret finansiering til aftalen om de udsatte boligområder i Bispehaven og Gellerup, aftalen om skoletilbud i Vestbyen, ekstra midler til afholdelse af valg samt midler til drift af en ny skole i Nye. Desuden rummer forliget et årligt løft af den kollektive trafik på 10 mio. kroner.

I budgettet er der lagt op til en ny, ambitiøs klimahandlingsplan, der kan sikre bindende klimamål for Aarhus Kommune. Planen skal udgøre rammen for den grønne omstilling og skal pege på de konkrete handlinger, der er nødvendige at igangsætte nu for at nå byrådets mål om CO₂-neutralitet i 2030. Klimahandlingsplanen skal udgøre den samlede ramme for omstillingen og håndtere de mange komplekse sammenhænge. For at finansiere omstillingen er der som en del af budgettet etableret en klimafond, som skal bidrage til finansieringen af de nødvendige initiativer i de kommende år. I første omgang er der afsat 116 mio. kroner.

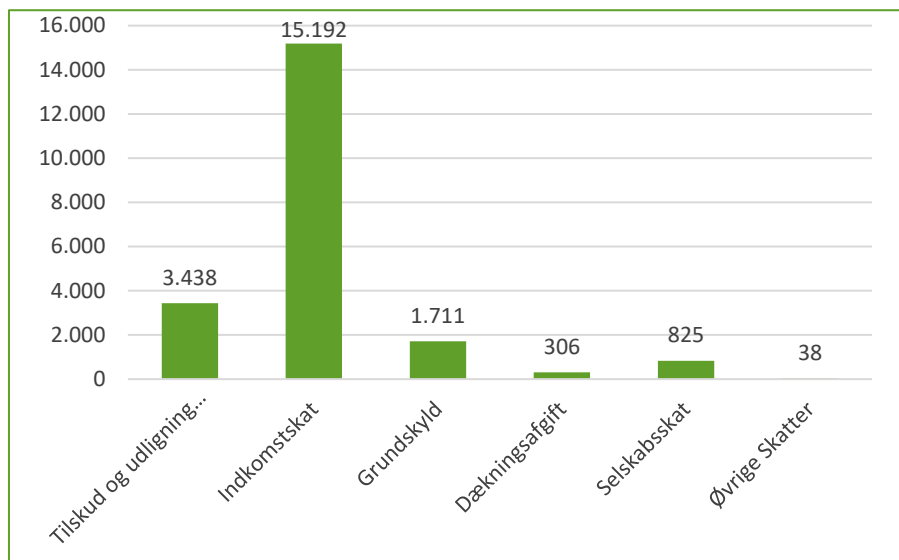
I budgettet er der en lang række anlægsinvesteringer over de kommende fire år. Det gælder investeringer i fremkommelighed for biler, busser og cykler, flere sikre skoleveje, støjhandlingsplan, øget sikkerhed ved Aarhus Å mm. Derudover er der afsat penge til en ny koncertplads ved Eskelund, Moesgård Vildskov, bedre idrætsfaciliteter, faglokaler på skolerne, nye skoletoiletter, klimasikring mm.

Budgettets indtægter

Budgetforslaget er udarbejdet med udgangspunkt i selvbudgettering af skat og generelle tilskud i 2020.

De samlede indtægter i Aarhus Kommune forventes at være på 21,5 mia. kr. i 2020. Fordelingen af indtægterne fremgår af figur nedenfor:

Fordeling af de budgetterede indtægter i 2020, i alt 21.510 mio. kr.

Ud over disse er der indtægter fra brugerfinansiering, statsrefusion, anlæg og renter på ca. 4,8 mia. kr.

Skatteindtægter

Det fremgår af figuren, at langt den overvejende del af kommunes indtægter kommer fra indkomstskat samt tilskud og udligning, som tilsammen udgør ca. 18,6 mia. kr. i 2020. Hertil kommer grundskyld, dækningsafgift, selskabsskat og øvrige skatter i form af dødsboskat og forskerskat, som i alt udgør ca. 2,9 mia. kr.

Skatteprocenten for indkomstskat i Aarhus fastholdes på 24,4 %. Alligevel forventes skatteprovenuet i Aarhus at vokse relativt mere end i resten af landet. Det skyldes, at der i alle år frem til 2023 forventes en mervækst i udskrivningsgrundlaget for indkomstskat i Aarhus i forhold til landsplan som følge af, at befolkningen vokser mere i Aarhus end på landsplan.

Skattesatsen for grundskyld fastholdes på 24,58 ‰ og for dækningsafgift af erhvervsejendomme på 5,00 ‰.

Tilskud og udligning

Tilskud og udligning er budgetteret med udgangspunkt i KL's skatte- og tilskudsmodel. Det fremgår heraf, at Aarhus Kommune modtager i alt ca. 3,4 mia. kr. i 2020 fra staten og kommunale udligningsordninger. Heraf vedrører 2,3 mia. kr. landsudligningen, der omfordeler – men også fordeler en stor del af bloktilskuddet - mellem rige og fattige kommuner i hele landet. 10 kommuner er bidragsydere, mens de resterende 88 kommuner modtager et tilskud herfra.

Som en del af tilskuddene indgår beskæftigelsestilskuddet, der finansierer udgifterne til forsikrede ledige. Der er foreløbigt budgetteret med et beskæftigelsestilskud på 451 mio. kr. i 2020, og der er budgetteret med et tab i forhold til udgifterne på området på i alt 325 mio. kr. i 2020. Der er forudsat samme tab i overslagsårene.

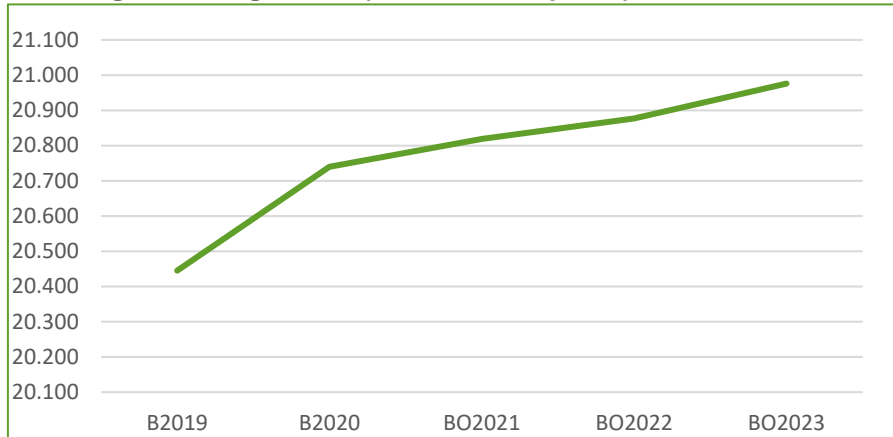
En anden væsentlig forudsætning er, at der foreløbigt ikke er budgetteret med indtægter fra det ekstraordinære finansieringstilskud - hverken i 2020 eller i overslagsårene.

Budgettets udgifter

Drift

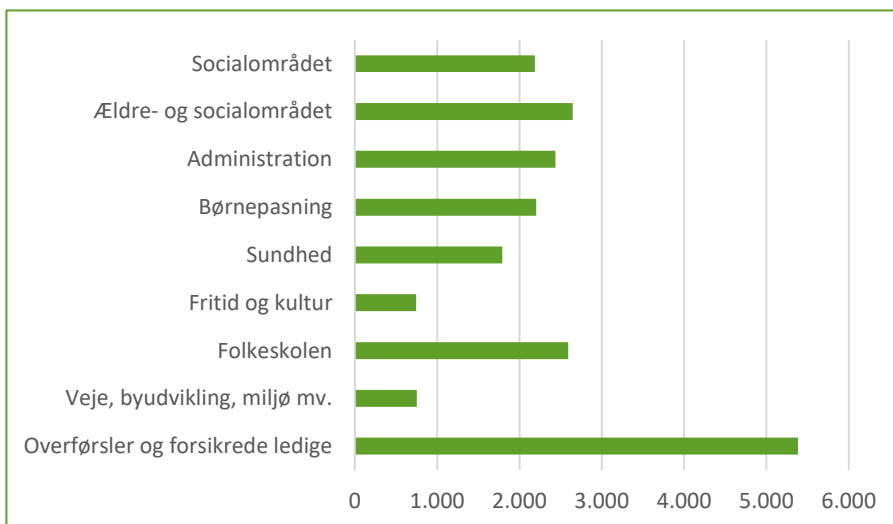
I budgetforslaget er de skattefinansierede driftsudgifter budgetteret til at blive ca. 20,7 mia. kr. i 2020.

Driftsudgifter i budget 2020 (mio. kr., 2020-priser)

I 2021 forventes udgifterne at stige med 79 mio. kr. I 2022 og 2023 stiger udgifterne med yderligere 58 mio. kr. og 99 mio. kr. i forhold til året før. En af de væsentligste årsager til stigningen i udgifterne er, at budgetmodellerne tilfører flere penge til de store serviceområder i takt med, at den aarhusianske befolkning vokser. Fra år til år indebærer budgetmodellerne i perioden 2020-2023 en stigning på ca. 133 mio. kr.

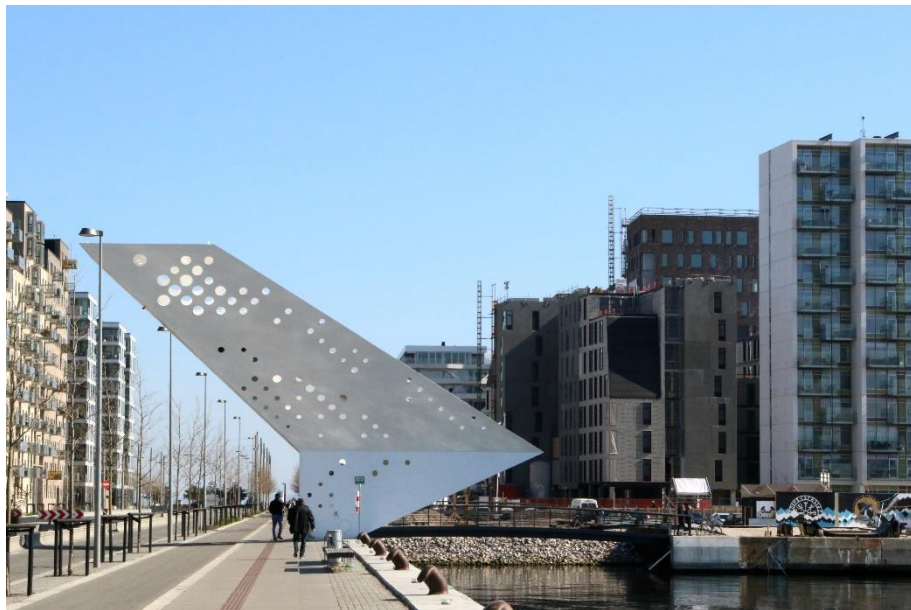
Fordeling af Aarhus Kommunes driftsudgifter i B2020 på 20.737 mio. kr.

Ud af de samlede udgifter på 20,7 mia. kr. udgør serviceudgifterne ca. 69% af de samlede driftsudgifter, mens forsørgelsesudgifter m.v. udgør de resterende ca. 31 %. De største serviceområder er folkeskoleområdet, ældreområdet, socialområdet samt børnepasning, som udgør stort set samme andel af de samlede skattefinansierede nettodriftsudgifter.

Anlæg

Der er budgetteret med nettoanlægsudgifter på 619 mio. kr. i årligt gennemsnit i årene 2018 til 2023. Bruttoudgifterne udgør i gennemsnit 1,8 mia. kr. over årene, men der er også bruttoindtægter på gennemsnitligt 1,2 mio. kr. Der er således et højt anlægsniveau i budgetperioden.

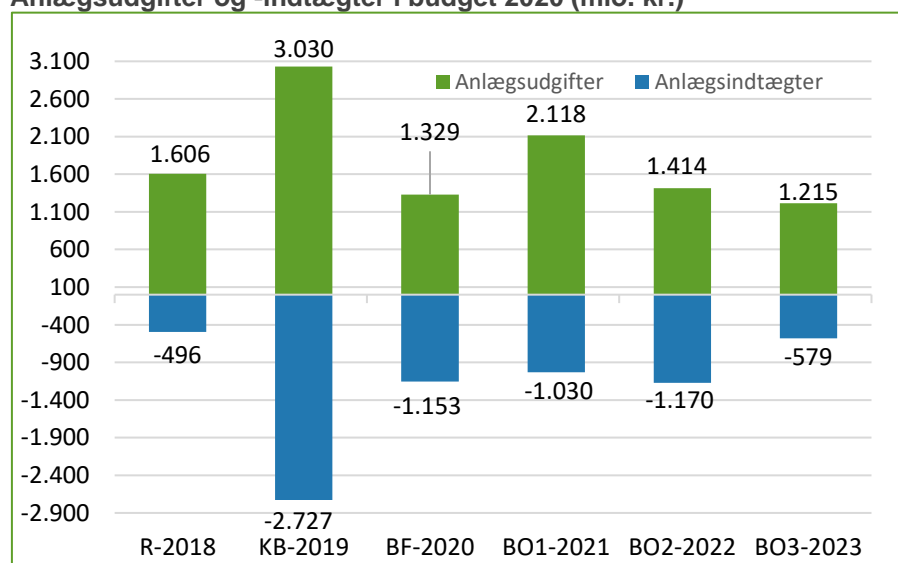
Anlægsudgifter og indtægter i perioden 2018-2023

Blandt de væsentligste anlægsprojekter i perioden er de fem større byudviklingsprojekter (de bynære havnearealer, Godsbanen, Lisbjerg, Sydhavnskvarteret og Tage-Hansens Gade/Amtssygehuset) mobilitets- og vejprojekter under MOVE, Beder-Beringvejen, Viborgvej, energireoveringer, aftalen om de udsatte boligområder, udbygning på daginstitutions- og skoleområdet, plejeboliger samt vedligeholdelse og genopretning af kommunale bygninger og veje. Hertil kommer en lang række mindre projekter.

Anlægsindtægterne i perioden omfatter bl.a. generelt jordsalgssindtægter fra de fem større byudviklingsprojekter. Herudover er der indtægter fra andet jordsalg.

Anlægsudgifter og -indtægter i budget 2020 (mio. kr.)

For kommunens fem store byudviklingsområder (De Bynære Havnearealer, Lisbjerg, Godsbanen, Sydhavnskvarteret og Tage-Hansens Gade/Amtssygehuset) er der i perioden 2020-2023 anlægsindtægter for omkring 798 mio. kr. Disse anlægsindtægter skal finansiere tidligere udgifter til jordkøb og byggemodning mv.

Afdelingernes mål og ressourcer

Efter at have gennemgået budgetforslaget på et overordnet niveau for hele kommunen, beskrives budgetterne for de seks magistratsafdelinger særskilt i dette afsnit. Der er fokus på såvel effekt, mål, ydelser og økonomi.

Børn og Unge

Den overordnede politiske vision for Børn og Unge er fastlagt i børne- og ungepolitikken, som det samlede daværende byråd vedtog i 2015. Børne- og ungepolitikken udgør grundlaget for arbejdet med alle børn og unge 0-18 år, – lige fra det første møde med sundhedsplejersken, over barnets daginstitution-, skole- og fritidsliv og til vejen ind i en ungdomsuddannelse.

Med budgettets effektmål omsætter byrådet denne vision i en mere konkret retning og et politisk fastsat ambitionsniveau for Børn og Unge under ét. De overordnede effektmål er:

Læring og udvikling: Alle børn og unge udvikler og udfolder deres potentialer optimalt. De er aktive i egen læring, er motiverede, ihærdige og vedholdende, og har de faglige, personlige, sociale og kulturelle kompetencer, der skal til, for at ruste dem til deres videre uddannelses-/dannelsesforløb.

Fællesskaber: Alle børn og unge er en aktiv og værdsat del af et forpligtende fællesskab. De respekterer deres medmennesker og begår sig i forskellighed og mangfoldighed. De deltager aktivt i samfundet som demokratiske medborgere og er bevidste om deres medansvar for det samfund, de lever i.

Sundhed og trivsel: Alle børn og unge har en god og sund opvækst. De trives, er glade og robuste, og de har selvværd og mod på tilværelsen. De er aktive i forhold til egen livskvalitet og er i stand til at træffe reflekterede og kloge valg.

Ydermere har byrådet i 2016 besluttet, at Børn og Unge skulle omsætte børne- og ungepolitikens vision og de overordnede effektmål i nye strategier, som understøtter Børn og Unges arbejde med at realisere målene. Under overskrifterne 'Samskabelse', 'Vidensbaseret praksis', 'Tidlige, rettidige indsatser og forebyggelse', 'Helhedssyn' samt 'Attraktive og bæredygtige arbejdspladser' skærper de nye strategier rammen for arbejdet med alle børn og unge, og fastholder vigtigheden af at arbejde med de bagvedliggende forhold fremfor at fokusere på synlig risikoadfærd.

Vision, effektmål og strategier angiver således den fælles retning for hele organisationen, samt rammerne for det lokale råderum – og inden for dette råderum er selve tilrettelæggelsen af det daglige pædagogiske arbejde lagt i hænderne på de enkelte dagtilbud, skoler, fritids- og ungdomstilbud.

Årsberetningen for 2018 viser, at det samlet set går rigtig godt for ca. 85-90 % af de aarhusianske børn og unge, og Børn og Unges ydelser fungerer for de fleste. Der er eksempelvis en positiv udvikling i overgang til ungdomsuddannelse og de børn som vurderes at have et aldersvarende sprog ved 3 år, er indenfor det fastsatte niveau. Der gælder dog også fortsat en række velkendte, men til stadighed mere velbelyste udfordringer:

- 15,3% af eleverne er overvægtige samlet set i 0., 6. og 9. klasse under ét, hvilket er en marginal stigning i forhold til regnskabet 2017.
- Udvikling i forhold til oplevelsen af mobning er stagneret i Aarhus Kommune. 91,9% af eleverne oplever ikke mobning (alle elever i 4.-9. klasse under ét), hvilket er næsten samme niveau som regnskabet 2016 og 2017.
- Der gælder fortsat en generel udskolingsproblematik, som handler om de unges motivation, deres oplevelse af faglige udfordringer og medbestemmelse.
- Endelig er der på tværs af 0-18-års perspektivet forskellige mindre grupper af børn og unge, som er i risiko for at blive 'hægtet af', herunder:
  - Børn og unge, som af forskellige grunde er sårbare/udsatte, eksempelvis pga. deres sociale baggrund, pga. særlige behov eller decideret social udsathed. Der er bl.a. behov for et særligt fokus på børn i specialklasser, specialskoler og modtagelsesklasser.
  - Børn og unge med dansk som andetsprog, herunder flygtninge.

Med henblik på at imødekomme disse udfordringer har Børn og Unge siden vedtagelsen af budgetterne for 2015 og 2016 styrket organisationens fokus på tidlige og forbyggende indsatser og påbegyndt konkrete investeringer (53,8 mio. kr.) i samme, som hver for sig og tilsammen skal bidrage til hhv. styrkede forudsætninger hos børnene og de unge, og et styrket forældresamarbejde. Baggrunden for de tidlige indsatser var, at der skulle effektiviseres, dvs. at stadig flere børn skulle klare sig bedre for færre udgifter. Derfor besluttede byrådet at iværksætte en investering via opsparing og fremrykning af besparelser med henblik på at muliggøre de effektiviseringsgevinster, som var pålagt. Finansieringen af de tidlige indsatser udløber for de flestes vedkomne i 2019.

Erfaringerne med de tidlige indsatser har indtil videre været positive, og projekterne er i god fremdrift. Kompetenceudviklingsindsatserne - "Krop og Bevægelse", "Robusthed-Livsmestring" og "Børns tidlige sprog" - bygger på en refleksions- og evalueringskultur, som taler direkte ind i både arbejdet med de forskellige søjler i Stærkere Læringsfællesskaber (se mere under "Særlige indsatsområder") og i den styrkede pædagogiske læreplan. Evalueringerne viser at kompetenceudviklings-indsatserne medvirker til at løfte kvaliteten af læringsmiljøerne i dagtilbuddene

Forældrevejledningsindsatserne – "Familiegrupper i dagtilbud", "Trivselsmøder" og "Socialfaglige medarbejdere" – tilbyder familier med specifikke behov en rettidig indsats, så problemerne ikke vokser sig større. Hertil kommer "READ dagtilbud og skole" samt "Forældrevejledning i udskolingen", som er generelle forældrevejledningsindsatser målrettet alle børn/unge. Forældrevejledningsindsatserne understøtter helhedssynet på barnet, idet der ikke kun er fokus på barnets rammer i institutionen, men også i hjemmet. Evalueringerne viser, at indsatserne medvirker til at styrke forældresamarbejdet generelt og forebyggende, og at de styrker forældreperspektivet ift. at anerkende forældrene som den mest afgørende ressource for barnets trivsel og udvikling.

De tidlige indsatser understøtter således den strategiske ramme og retning i børne- og ungepolitikken og udgør en løftestang for visionerne i hele organisationens arbejde med Stærkere Læringsfællesskaber.

Særlige indsatsområder

- *Stærkere Læringsfællesskaber* er en kulturudviklingsproces, som skal udmønte børne- og ungepolitikens visioner. Målet med de stærkere læringsfællesskaber er at øge børnene og de unges læring, udvikling og trivsel uden merforbrug ved at igangsætte udviklingen af en samarbejdskultur, der kan styrke Børn og Unge som én samlet organisation. Stærkere Læringsfællesskaber blev igangsat med de første læringsdage i marts 2019 for mere end 1300 ledere og medarbejdere og fortsætter de

ORGANISATION

- Du kan læse mere om os på <https://aarhus.dk/om-kommunen/boern-og-unge/#1>
- [Organisationsdiagram](#)
- Der er 9.600 fuldtidsansatte i Børn og Unge.

kommende år med læringsdage, lokale workshops og afprøvning og forbedring af praksis.

- *Vækstufordringer og kapacitetsløsninger* er et særligt indsatsområde i Børn og Unge, hvor en dyberegående analyse på skole- og dagtilbudsområdet skal afdække behov for byggegrunde til nye skoler og dagtilbud, herunder at løfte de eksisterende bygninger til et tidssvarende niveau. Med budget 2019 blev det også besluttet at udrede de planlægningsmæssige og økonomiske forhold for udvidelse af skolekapaciteten, bedre udnyttelse af eksisterende kapacitet og arealudnyttelse. Baggrunden herfor er, at Aarhus vokser og befolkningsvæksten fortsætter de kommende år. Boligudbygning og byfortætning giver plads til flere børn og voksne i Aarhus. Dermed bliver der også flere børn og unge, der har brug for et pasningstilbud, rammer for fritidslivet og et sted at gå i skole.

Børn og Unge følger op i forbindelse med afdelingernes budget ved at give en årlig status på behov for at udvide pladskapaciteten på 0-6 års området ved at bygge nye dagtilbudsafdelinger og behov for udbygning af skolernes kapacitet til undervisning og SFO-pasning i hjemområder.

Endvidere vil Børn og Unge til byrådets anlægskonference i november 2019 give et overblik over behov for yderligere byggeri af nye skoler, samt udbygning med nye faglokaler, pædagogiske arbejdspladser, læringsarealer og toiletter m.v. Samt et løft af det fysiske miljø for et godt indeklima i de eksisterende fysiske rammer til børnene og de unge på 0-18 års området.

MÅL

	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020
Effekt mål: Læring og udvikling				
-Mindst 85 % af de 3-årige børn skal have et alderssvarende sprog*	-	 85,3 %	≥ 85 %	≥ 85 %
-Mindst 85 % af de 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse** (ændret indikator)	-	 83,6 %	≥ 85 %	≥ 85 %
Effekt mål: Fællesskaber				
-Højst 5 % af eleverne må opleve ensomhed (alle elever i 4.-9. klasse under ét)***	5,0 %	 5,0 %	≤ 5 %	≤ 5 %
Effekt mål: Sundhed og trivsel				
-Elevernes samlede gennemsnitlige fravær skal være under 6 % (alle elever i 0.-10. klasse under ét)	5,4 %	 5,7 %	< 6 %	< 6 %
-Højst 15 % af eleverne må være overvægtige (alle elever i 0., 6. og 9. klasse under ét)	15,1 %	 15,3 %	≤ 15 %	≤ 15 %

*: Opgørelsen er lavet for perioden 16/7-31/12 2018 pga. overgang til nyt sprogvurderingsmateriale.

** : Opgørelsen viser andelen af de unge, som gik i 9. klasse i 2016, der forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse, inden de bliver 25 år, dvs. 8 år efter 9. klasse. Børn og Unge følger den nationale målsætning om, at 90 pct. har gennemført en ungdomsuddannelse i 2030 og har et delmål om 85 pct. i 2025. Regnskabstallet 2018 indgik ikke i Årsberetningen.

Datakilde: Undervisningsministeriets profilmodel.

***: Regnskabstal for 2017 og 2018 indgik ikke i de respektive Årsberetninger.

YDELSER

Børn og Unge har ansvaret for hovedparten af de kommunale tilbud til de 0-18-årige, herunder ansvar for følgende ydelser:

- Dagtilbud, herunder dagplejen
- Folkeskoler, herunder skolefritidsordninger
- Fritids- og ungdomstilbud
- Børnesundhed, herunder Sundhedsplejen og Tandplejen

- Vidtgående specialundervisning til børn, specialskoler, sprogstøtte samt specialpædagogisk bistand

6-by nøgletal

[Skoler: 6-by nøgletal 2019 side 21](#)

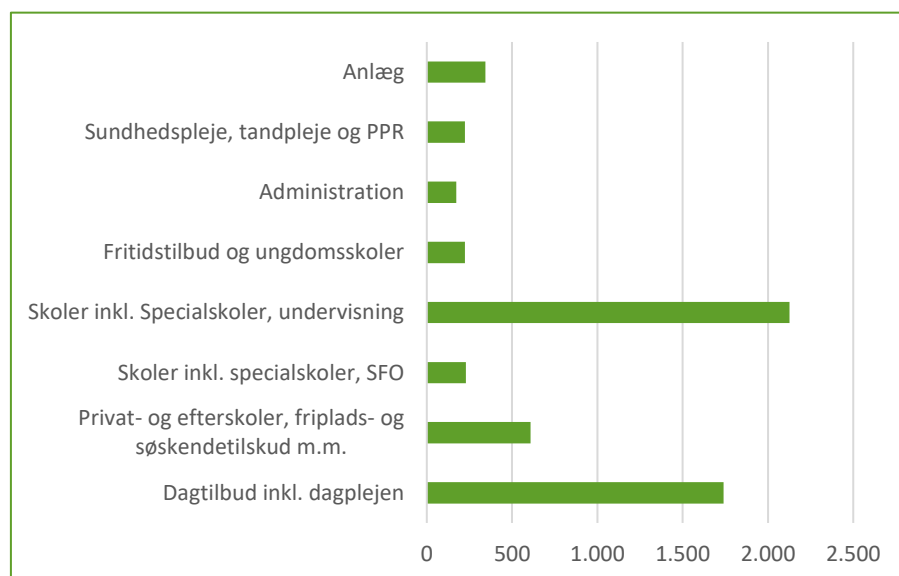
[Dagpasning: 6-by nøgletal 2019 side 35](#)

RESSOURCER

Det samlede bruttobudget for Børn og Unge er på ca. 6,8 mia. kr. i 2020. Indtægterne udgør ca. 1,1 mia. kr. og består primært af forældrebetaling for dagtilbud og SFO. Det egentlige kommunale budget på Børn og Unges område udgør dermed ca. 5,7 mia. kr. Størstedelen af budgettet anvendes til service på de borgernære områder såsom børnepasning, folkeskole og fritidsområdet i et 0-18 års perspektiv. Kun en mindre del af det samlede budget (ca. 0,3 mia. kr.) vil blive brugt til anlægsinvesteringer i f.eks. nye dagtilbudsafdelinger, ny tandklinik og udvidelser af skoler samt moderniseringer af skoler og dagtilbud m.v.

I figuren nedenfor fremgår det, hvordan udgifterne vil blive brugt på de enkelte områder i Børn og Unge:

Budget 2020 på 5,7 mia. kr.

Udviklingen i budgettet

Aarhus er en by i betydelig vækst i disse år, hvilket afspejles i Børn og Unges budget, der vokser i budgetperioden via budgetmodellerne. Midler fra budgetmodellerne justerer Børn og Unges budget på baggrund af demografiudviklingen og har til formål at sikre, at serviceniveauet kan fastholdes (med forudsatte stordriftsfordele i modellerne) samtidig med, at der indskrives flere i Børn og Unges tilbud.

Den stigende udvikling i Børn og Unges budget i budgetperioden er således et udtryk for, at budgetmodellerne i 2020 tilføjer ca. 36 mio. kr. stigende til ca. 267 mio. kr. i det sidste overslagsår sammenlignet med budget 2019.

Samtidig afspejler budgettet også reduktioner på en række områder. Som følge af budgetforliget for 2019 er Børn og Unges ramme reduceret med godt 40 mio. kr. årligt, hvortil bl.a. kommer aftrapning af kompensation for

barselsudligningen, der fuldt indfaset i 2022 reducerer Børn og Unges ramme med i alt ca. 70 mio. kr. Med den økonomiske politik indføres finansieringsbidraget svarende til nye reduktioner hvert år på ca. 35 mio. kr. for Børn og Unge, hvor de første reduktioner indarbejdes i budget 2021-2024.

Børn og Unges regnskab og budget for 2018 til 2023

Mio. kr. i 2020-priser	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020	Overslag 2021	Overslag 2022	Overslag 2023
Nettodriftsudgifter	5.365	5.353	5.370	5.384	5.419	5.473
Nettoanlægsudgifter	285	287	209	240	55	166

Børn og Unge har i 2018 og 2019 et meget højt aktivitetsniveau på anlægsområdet. Forventningerne er, at i takt med at større anlægsprojekter afsluttes, kommer der nye store skolebyggerier til – eksempelvis i Nye, hvor budget til skole, dagtilbud og FU tilbud ikke er indarbejdet i budgettet på nuværende tidspunkt, og udbygning af halvdelen af skolerne over de kommende 10 år. Hertil kommer mange byggerier på dagtilbudsområdet. Det er derfor forventningen, at anlægsniveauet i de kommende år vil være på et fortsat højt niveau for at sikre pasningsgarantien og skoler til alle i en by i vækst. Det forventede høje anlægsniveau er ikke aktuelt afspejlet i det nuværende anlægsbudget.

Sociale Forhold og Beskæftigelse

Visionen er, at Aarhus skal være en god by for alle. Sociale Forhold og Beskæftigelses tilgang er, at borgerne på trods af sociale og beskæftigelsesmæssige udfordringer er eksperter i eget liv og selv kan og vil tage ansvar.

Det er Sociale Forhold og Beskæftigelses opgave at hjælpe flest mulige i uddannelse og job og bidrage til, at virksomhederne får den arbejdskraft, de har brug for. Samtidig understøtter vi børn og voksne, der har sociale udfordringer på grund af handicap, familieproblemer, psykisk sygdom, misbrugsproblemer eller hjemløshed. Dermed hjælper vi borgerne til at mestre deres eget liv.

For at hjælpe flere borgere til at blive selvforsørgende arbejder vi med målrettede investeringer, hvor ressourcerne målrettes indsatsen, der kan få flere borgere i job. Disse investeringer mindsker samtidig udgifterne til kommunal forsørgelse. Samtidig er den stigende efterspørgsel efter tilbud til voksne med sociale udfordringer eller handicap en økonomisk udfordring.

Byrådet har vedtaget en ny organisering, hvor Social- og Beskæftigelsesforvaltningerne er lagt sammen under én fælles ledelse. Hensigten er at tage et styrket afsæt i borgernes behov og livssituation. Eksempelvis er indsatserne for unge samlet, så de unge har én indgang uanset, om det drejer sig uddannelse, job eller en social problematik. Sociale Forhold og Beskæftigelse vil forenkle forløbene for borgere med komplekse problemstillinger, styrke borgerkontakten og understøtte et proaktivt samspil med virksomheder og civilsamfund.

Den politiske retning for indsatsen er fastlagt i tre overordnede effektmål for 'Uddannelse og selvforsørgelse', 'Netværk og medborgerskab' og 'Personlig udvikling', svarende til Aarhus Kommunes tre velfærdsmål. Målene skal understøtte en helhedstænkning for den enkelte borger og går på tværs af målgrupperne i Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Budgetmålene følger dels, hvor mange borgere der kommer i uddannelse og job, og dels progressionen blandt borgere med sociale udfordringer.

Læring, uddannelse og selvforsørgelse

Hensigten er, at alle borgere udnytter deres evner, så de kommer så tæt som muligt på selvforsørgelse gennem læring, uddannelse og beskæftigelse. Derfor skal flere unge i uddannelse og job. Ligeledes skal flere borgere med ikke-vestlig baggrund og akademikere i arbejde, da disse grupper er overrepræsenterede blandt offentligt forsørgede.

Også på det sociale område arbejdes der med læring og selvforsørgelse. Tværgående målinger mellem Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse viser tegn på, at udsatte børn og unge har betydelig lavere trivsel, læring og deltagelse i fællesskaber end alle andre børn. Derfor vil der i 2020 være styrket fokus på gennemførelse af skolegang og uddannelse i tæt samarbejde med Børn og Unge. Ligeledes oplever voksne med handicap og psykisk sygdom sig meget udfordret i forhold til læring og selvforsørgelse. Derfor vil vi fremadrettet have større fokus på disse borgeres inklusion på arbejdsmarkedet.

Netværk og medborgerskab

ORGANISATION

- Du kan læse mere om os på <http://www.aarhus.dk/msb>
- Der er 4.500 fuldtidsansatte i Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Hensigten er, at alle borgere så vidt muligt bidrager aktivt til sociale fællesskaber og tager ansvar for hinanden. Flere børn, unge og voksne med sociale udfordringer skal forankres i lokalmiljøet, i almindelige skole- og fritidstilbud, arbejdspladser og andre sociale fællesskaber. Der vil være særligt fokus på at afhjælpe ensomhed.

Personlig udvikling

Hensigten er, at alle borgere kan udvikle sig, så de så vidt muligt kan mestre eget liv med udgangspunkt i egne drømme og ressourcer. En tidlig indsats for børn og unge er afgørende for deres senere udvikling.

Et stigende antal voksne med handicap har brug for hjælp. Der er fokus på smidige overgange mellem forskellige livsfaser for mennesker med handicap og på at styrke deres selvhjulpenhed gennem brug af velfærdsteknologi. Ligeledes har flere voksne med psykisk sygdom brug for hjælp fra kommunen. Det er behov for styrket samarbejdet med regionen for at forbedre overgangene for borgerne. Der vil være øget fokus på at forebygge og afhjælpe hjemløshed, særligt for unge hjemløse. Fælles for alle målgrupper er en styrket opmærksomhed på sundhed i 2020.

Samlet set skal flere borgere opnå god effekt af samspillet med Sociale Forhold og Beskæftigelse. Der vil være fokus på at få mere viden om effekten af vores indsats – til intern læring og kvalitetsudvikling i forhold til borgerne.

	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020
Flere unge skal i uddannelse og job				
- Alle unge skal være i gang med en uddannelse eller uddannelsesrettet aktivitet 15 mdr. efter afgang fra grundskolen	99%	 98%	100%	100%
Flere borgere med ikke-vestlig baggrund skal i job				
- Andelen af borgere med ikke-vestlig baggrund, som er på offentlig forsørgelse, skal falde med 5% ift. 2018	34,9%	 35,4%	33,2%	33,6%
Flere ledige akademikere skal i job				
- Ud af de akademikere, der er ledige 1. juli 2019, skal mindst 75% være selvforsørgende efter et år (nyt mål)				75%
Læring og selvforsørgelse på socialområdet				
- Andel børn og voksne, der når deres mål/har fremgang, skal stige (ændret mål) *		59%	Måltal ikke fastsat	> R2019
Netværk og medborgerskab på socialområdet				
- Andel børn og voksne, der når deres mål/har fremgang, skal stige (ændret mål) *		56%	Måltal ikke fastsat	> R2019
Personlig udvikling på socialområdet				
- Andel børn og voksne, der når deres mål/har fremgang, skal stige (ændret mål) *		53%	Måltal ikke fastsat	> R2019

Note: Målet om mindst 75% selvforsørgende akademikere er nyt, og der er derfor ikke regnskabstal på det. Seneste opgørelse viser, at niveauet pt. ligger på 70,1%. * På Socialområdet samarbejder borgere og medarbejdere om borgerens mål i vedkommendes handleplan. Resultaterne samles til ledelsesinformation. Der er tale om nye budgetmål, hvor der endnu ikke er regnskabsresultater fra 2017 og ikke er fastsat succeskriterier for 2018 og 2019. Regnskab 2018 dækker primært udsatte børn og unge, børn og unge med handicap samt i mindre grad voksne med handicap med bostøtte eller i botilbud. I 2019 vil der være flere data for voksne med handicap og også data for voksne med psykisk sygdom.

YDELSER

I samarbejde med borgerne, borgernes private og professionelle netværk, civilsamfundet og virksomhederne har Sociale Forhold og Beskæftigelse følgende indsatser:

- Formidling af job til ledige borgere
- Afklaring af arbejdsevne, vejledning og opkvalificering samt formidling af virksomhedspraktik og job med løntilskud
- Udbetaling af forsørgelsesydelse til borgere og refusion til virksomheder
- Botilbud og forebyggende tilbud til børn, unge og familier med sociale udfordringer eller handicap.
- Botilbud, aktivitetstilbud og undervisningstilbud til voksne med handicap, psykisk sygdom og misbrug.
- Opsøgende arbejde, væresteder, tilpassede boligtyper og forsorgshjem til hjemløse borgere.

6-by nøgletal

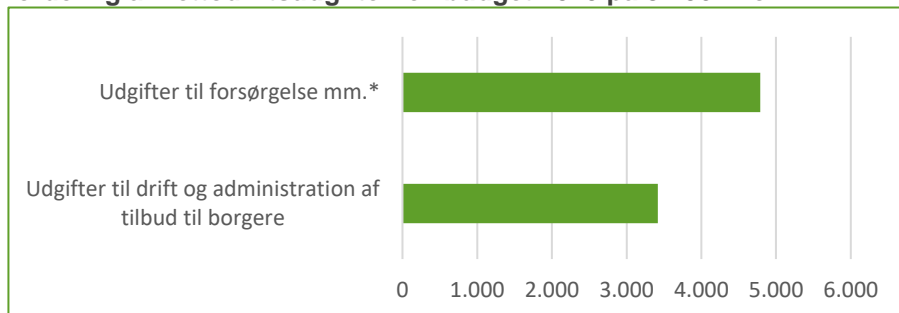
[Socialområdet: 6-by Nøgletal regnskab 2018, side 44, 62](#)

[Beskæftigelsesområdet: 6-by Nøgletal regnskab 2018, side 59](#)

RESSOURCER

Sociale Forhold og Beskæftigelse har et samlet bruttobudget på 10 mia. kr. i 2020. Nogle af pengene – 1,7 mia. kr. – kommer fra refusioner og andre indtægter, og derved udgør de egentlige kommunale budget på området ca. 8,3 mia. kr. De fleste af pengene – ca. 8,2 mia. kr. vil blive brugt til indsatser og service til borgerne (driftsudgifter). Kun en mindre del af det samlede budget (ca. 48 mio. kr.) vil blive brugt til investeringer på anlægsområdet.

Fordeling af nettodriftsudgifterne i budget 2020 på 8.206 mio. kr.

*Forsørgelse udgør langt størstedelen af de ikke-decentraliserede udgifterne. Ca. 3 % af blokken udgøres af udgifter til danskundervisning og medfinansiering af sundhedsudgifter.

Udviklingen i budgettet

Afdelingens samlede driftsbudget er stigende i budgetperioden. Det skyldes hovedsageligt refusionsreformen på beskæftigelsesområdet, der betyder at kommunens medfinansiering på de fleste forsørgelsesudgifter er stigende.

Aarhus er en by i vækst. Den positive befolkningsudvikling medfører et øget udgiftsbehov, der er indarbejdet i socialområdets budgetter og i de forventede forsørgelsesudgifter. Budgettets vækst begrænses dog af spare- og effektiviseringskrav.

Sociale Forhold og Beskæftigelses regnskab og budget for 2018 til 2022

Mio. kr. i 2020-priser	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020	Overslag 2021	Overslag 2022	Overslag 2023
Nettodriftsudgifter	8.138	8.416	8.364	8.536	8.662	8.781
Nettoanlægsudgifter	43	82	35	47	15	30

Sundhed og Omsorg

Borgerne i Aarhus Kommune skal leve gode og værdige liv, præget af sundhed og trivsel, fællesskab og medborgerskab. Det gælder også de ældre, som skal opleve at have magten over eget liv og være så selvhjulpne som muligt.

Sundhed og Omsorgs mål og indsatser for at indfri disse ambitioner følger visionerne i 'Aarhus – en god by for alle' samt Aarhus Kommunes Sundhedspolitik, Værdighedspolitik og Medborgerskabspolitik. Samtidig tager mål og indsatser afsæt i afdelingens strategi – herunder især de borgervendte ledetråde 'Vi holder borgerne væk', 'Al magt til borgerne' og 'Vi er sammen med borgerne'.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering samt værdighed og medborgerskab tænkes således ind i alle de sammenhænge, hvor Sundhed og Omsorg er i kontakt med borgerne. Det gælder også i det tværmagistratslige og tværsektorielle samarbejde om at hæve den generelle sundhedstilstand blandt befolkningen i Aarhus Kommune.

Samtidig er en stadigt bedre og mere effektiv anvendelse af afdelingens ressourcer en forudsætning for at kunne imødekomme de aktuelle og kommende udfordringer på ældre- og sundhedsområdet, som følger af den demografiske udvikling og opbremsningen i sund aldring. Derfor har Sundhed og Omsorg udvalgt fem prioriterede temaer og fire særlige udfordringer, som vies et ekstra fokus i 2019-2020.

I det følgende beskrives de tre budgetmål, der specifikt gælder for Sundhed og Omsorg, og deres sammenhæng til de overordnede Aarhusmål. Desuden beskrives Sundhed og Omsorgs væsentligste indsatser ift. disse mål kort:

Sundhed og trivsel - 'Hjælp mig, så jeg kan klare mig selv'

Sundhedspolitikens visioner og Aarhusmålet vedr. borgernes sundhed og trivsel er internt i Sundhed og Omsorg oversat til effektmålet 'Hjælp mig, så jeg kan klare mig selv' og ledetråden 'Vi holder borgerne væk'. Målet belyses for det første med andelen af borgere over 65 år, der kan klare sig uden hjælp fra kommunen. For det andet belyses det med udviklingen i det selvvaluerede helbred blandt alle de borgere, Sundhed og Omsorg er i kontakt med.

Udviklingen i disse indikatorer viser, at uligheden i borgernes sundhed generelt er stigende. På den ene side kan en stor del af de ældre fortsat klare sig *uden* hjælp. På den anden side er de borgere, som *har* behov for hjælp, kendetegnet ved at have stadigt mere komplekse udfordringer og være mere plejkrævende.

Samtidig er sundhedsopgaven under forandring i Aarhus Kommune. På den ene side er borgernes middellevetid stigende, og gruppen af ældre vokser både i antal og andel af den aarhusianske befolkning. På den anden side er de ældres generelle helbred ikke blevet bedre – og mental sundhed fylder mere og mere på dagsordenen. Hertil kommer, at hospitalerne udskrives borgerne hurtigere fra indlæggelser end tidligere. Det afspejles bl.a. i en presset økonomi i lokalområdernes sundhedsenheder. Det nære sundhedsvæsen og de forebyggende indsatser spiller således en stadigt større rolle.

I arbejdet med at fremme borgernes sundhed og trivsel fordrer både 'Kommune forfra – Aarhus gentænker velfærden' og Sundhed og Omsorgs strategi, at borgerne og det omgivende samfund er aktive medspillere. Borgeroplæring, hjælpemidler, træning, rehabilitering, anvendelse af velfærdsteknologi og ansvarliggørelse af borgernes netværk er således helt afgørende for at sikre, at borgerne er så selvhjulpne som muligt – og at ressourcerne udnyttes optimalt.

ORGANISATION

- Du kan se Sundhed og Omsorgs organisationsdiagram og læse mere om os [her](#)
- Der er ca. 5.100 fuldtidsansatte i Sundhed og Omsorg.

Værdighed - 'Jeg bestemmer selv'

Værdighedspolitikens visioner hænger nært sammen med alle Sundhed og Omsorgs borgervendte ledetråde, og er bl.a. oversat til effektmålet 'Jeg bestemmer selv' og ledetråden 'Al magt til borgerne'. **Det handler grundlæggende om, at borgerne skal have magten i eget liv, dvs. have indflydelse og træffe selvstændige valg. Samtidig er værdighed naturligtvis også, at andre tager over, træffer valg og drager omsorg, hvis man ikke længere kan selv.**

Målet belyses for det første med den samlede tilfredshed blandt borgere i hjemmeplejen og plejehjem, som har meget nær sammenhæng med borgernes oplevelse af samarbejdet med personalet. For det andet belyses det med et nyt spørgsmål i brugertilfredshedsundersøgelserne, som handler om borgernes oplevelse af 'al magt' og værdighed: 'I hvilken grad tager den hjælp du får, udgangspunkt i det, der er vigtigt for dig?'

Udviklingen i resultaterne viser, at der er særligt behov for at prioritere hjemmeplejen. De igangværende indsatser vedr. rekruttering og fastholdelse af personale og implementering af ny omsorgsjournal **har bl.a. til hensigt at styrke borgernes oplevelse af værdighed og selvbestemmelse.** Byrådet prioriterede med budgettet for 2019 at sætte fokus på kendt hjemmehjælper, som skal forbedre den samlede tilfredshed med hjemmeplejen. **Det samme gælder det pågående arbejde med bedre sektorovergange, sammenhængende borgerforløb, fleksibel hjælp og hjemliggørelse. Ad den vej forventes borgernes tilfredshed med hjemmeplejen at udvikle sig positivt.**

Medborgerskab og fællesskab - 'Vi er sammen'

Medborgerskabspolitikens visioner og Aarhusmålet vedr. fællesskab og medborgerskab er internt i Sundhed og Omsorg oversat til effektmålet 'Vi er sammen' og ledetråden 'Vi er sammen med borgerne'. Målet belyses med andelen af borgere i hjemmepleje og plejehjem, som er ensomme/ufrivilligt alene.

Både på kommunalt niveau og specifikt blandt de ældre er der behov for et styrket fokus på netop ensomhed. Sundhed og Omsorg arbejder derfor med at øge livsglæden og trivslen blandt borgerne i Aarhus – bl.a. via Folkebevægelsen mod ensomhed og "bevægelsen" Genlyd. Pårørendeindsatser og oplevelsesmedarbejdere er blandt de tiltag, der skal få plejehjemmene til at summe af liv og mindske ensomheden blandt de ældre.

Samtidig er styrket frivillighed fortsat højt på dagsordenen, og der arbejdes videre med erfaringerne 2018, hvor Aarhus Kommune var Europæisk Frivillighovedstad.

Særlige indsatsområder

Med henblik på at håndtere de væsentligste problemstillinger på sundheds- og ældreområderne, revitaliseres Sundhed og Omsorgs strategi og ledetråde i 2019-2020. Samtidig får følgende prioriterede temaer et særligt fokus: 'Hjemmeplejen', 'Det nære sundhedsvæsen', 'Besjæling', 'Ulighed i sundhed' samt 'Træning og rehabilitering'.

Desuden prioriterer Sundhed og Omsorg at håndtere de særlige udfordringer, som handler om rekruttering, implementering af nyt omsorgssystem og fortsat implementering af sammenhængende borgerforløb ved hjælp af forløbsmodellen, samt udvikling af faglige mål, der kan understøtte datainformeret ledelse med styrket fokus på værdi for borgerne.

Sundhed og Omsorgs mål – dvs. den værdi, afdelingen skal bidrage til blandt borgerne – er gengivet samlet i målskemaet nedenfor.

	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020
Effektmål: Sundhed og trivsel – 'Hjælp mig, så jeg kan klare mig selv'				
Indikator: Mindst 9 ud af 10 borgere over 65 skal ikke modtage praktisk hjælp eller personlig pleje (%)	88,2	☹️ 88,2	≥ 90%	≥ 90%
Indikator: Andelen af borgere i hjemmepleje og plejehjem med et godt selv vurderet helbred skal stige (%), <i>note 1</i>	52	☹️ 52	≥ R2017	≥ R2018
Effektmål: Værdighed – 'Jeg bestemmer selv'				
Indikator: Andelen af borgere, der alt i alt er tilfredse med hjemmepleje og plejehjem skal stige (%) (ændret opgørelse)	76	😊 79	≥ R2017	≥ R2018
Indikator: Andelen af borgere i hjemmepleje og plejehjem, der oplever, at den hjælp de får, tager udgangspunkt i det, der er vigtigt for dem, skal stige (%)	-	88	≥ R2017	≥ R2018
Medborgerskab og fællesskab – 'Vi er sammen'				
Indikator: Andelen af borgere i hjemmepleje og plejehjem, der ikke føler sig ensomme/ufrivilligt alene, skal stige (%) (ændret opgørelse), <i>note 1</i>	88	☹️ 88	≥ R2017	≥ R2018

Et minus og/eller manglende smiley betyder, at der ikke foreligger data. Dette kan skyldes, at en undersøgelse ikke er lavet i det pågældende år eller, at der er tale om et nyt eller ændret budgetmål. Note 1: De viste resultater for 2017 og 2018 omfatter borgere i hjemmepleje og plejehjem. Fremadrettet er det ambitionen også at medtage besvarelser fra borgere, der er i forløb i regi af Folkesundhed.

YDELSER

Sundhed og Omsorgs indsatser fordeler sig på en række hovedområder.

- Drift af lokalcentre, ældreboliger og plejehjem
- Madtilberedning og drift af caféer på lokalcentre
- Pleje og praktisk hjælp til alle borgere uanset alder
- Hjælpe midler til alle borgere uanset alder
- Akut- og rehabiliteringstilbud
- Aktivitets- og træningstilbud
- Sundhedsfremme, forebyggelse og genoptræning
- Inddragelse af frivillige og civilsamfund

6-by nøgletal

Der henvises til den seneste officielle rapport, som kan findes via nedenstående links.

[Ældreområdet: 6-by Nøgletal regnskab 2016 side 52](#)

[Sundhedsområdet: 6-by Nøgletal regnskab 2016 side 31](#)

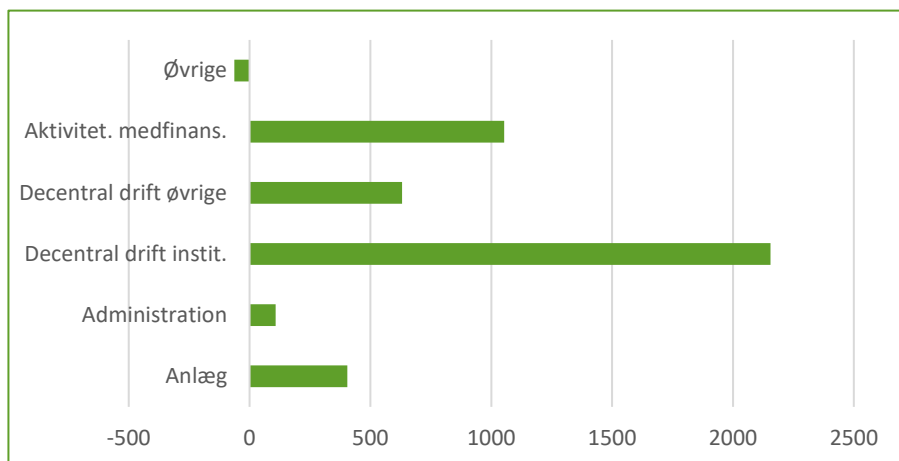
RESSOURCER

I 2020 er Sundhed og Omsorgs budget på 4,3 mia. kr., fordelt med 3,9 mia. kr. til drift og 0,4 mia. kr. til anlæg.

Driftsbudgettets største post er den decentrale drift af ældreområdet på i alt 2,8 mia. kr. Heri indgår institutionerne med 2,2 mia. kr. De varetager ydelserne i forhold til borgerne – rehabilitering, pleje og praktisk hjælp, sygepleje og træning m.m. Den øvrige del af decentral drift på 0,6 mia. kr. er bl.a. hjælpemidler, sundhedsområdet, samt betaling for borgere i andre kommuner.

Den næststørste post på 1,1 mia. kr. er den såkaldte "aktivitetsbestemte medfinansiering", som er kommunens betaling til Region Midtjylland for aarhusianere, der indlægges på sygehuse, går til praktiserende læger, speciallæger, private fysioterapeuter m.m.

Fordeling af budget 2020 på 4,3 mia. kr.

Udviklingen i budgettet

Sektorens regnskab og budget for 2018 til 2023

Mio. kr. i 2020-priser	R2018	B 2019	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Nettodriftsudgifter	3.723	3.872	3.977	3.926	4.005	4.044
Nettoanlægsudgifter	173	312	320	348	65	25

Driftsbudgettet stiger lidt i perioden. Det skyldes primært budgetmodellerne, selvom tilvæksten for de ældre borgere i prognosen for 2020 ikke er så stor som i tidligere prognoser. Anlægsudgifterne stiger fra 2018 til 2019-2021. Det skyldes primært, at Generationernes Hus (100 plejeboliger og 100 ældreboliger) og Skovvang (125 plejeboliger) bliver bygget i denne periode.

Kultur og Borgerservice

Kultur- og Borgerservice er ansvarlig for en lang række opgaver og tilbud inden for blandt andet idræt, kultur, events, musik, borgerservice og biblioteker. De overordnede visioner og målsætninger er fastlagt i tre selvstændige politikker, som sædvanligvis gælder for en 4-årig periode.

De væsentligste retninger og målsætninger i politikkerne er resumeret nedenfor og udmøntet i udvalgte mål, aktivitets- og produktivitetstal, som indfanger en del af virksomheden.

De gældende politikker i Kultur og Borgerservice findes i fuld længde her:

<https://aarhus.dk/demokrati/politikker-og-planer/kultur-idraet-og-fritid/>

Sport og Fritid

Sports- og fritidspolitikken for 2018-2021 fokuserer på sunde fællesskaber i bevægelse og balance og har som overordnet målsætning, at Aarhus på sports- og fritidsområdet skal have aktivitetstilbud, der understøtter det gode liv. Det skal være let at komme i gang med aktiviteter, og der skal være aktivitetsmuligheder for alle målgrupper.

Aarhus skal være en by med et sports- og fritidsområde i udvikling, som er kendetegnet ved en mangfoldighed af forenings- og fritidstilbud. Aktiviteter, som involverer, udfordrer og overrasker borgerne. Dette sker, når borgerne involverer sig aktivt og tage et medansvar som deltagere og frivillige.

Sport- og fritidsområdet er karakteriseret ved en mangfoldighed af frivillige aktører og at kommunen i høj grad stiller tilskud og rammerne til rådighed. Med politikken er der vedtaget en ambition om, at der skal være en løbende udbygning af fritids- og idrætsfaciliteterne, så udbuddet af faciliteter fastholdes i takt med, at der bliver flere indbyggere. Det er nødvendigt såvel at gentænke, optimere, udbygge og modernisere faciliteterne. Der er ikke pt. afsat midler til en udbygning i takt med befolkningsudviklingen. Derfor er der ikke opstillet et konkret mål på området.

Det er vigtigt at særligt børn og unge involveres og fastholdes i et aktivt børne- og ungdomsliv. Derfor er der et mål, som fokuserer på deres deltagelse i folkeoplysende foreninger.

Kulturområdet

I Kulturpolitikken 2017-2020 er visionen for kulturområdet:

Aarhus - en international by, hvor kulturen sætter dagsorden

Organisation

- Der er ca. 789 fuldtidsansatte i Kultur og Borgerservice
- Du kan læse mere om os på
- <https://aarhus.dk/om-kommunen/kultur-og-borgerservice/organisation/>

Visionen tegner et billede af en by, hvor kulturen er en central drivkraft i byens udvikling, og "det gode liv" er i centrum. Byen tager erfaringer og

oplevelser fra Kulturhovedstad 2017 med sig i form af et højnet kunstfagligt niveau med stærke faglige netværk og nyskabelser i den kunst og kultur, der produceres og præsenteres i byen i et styrket produktionsmiljø. Der er fokus på tilgængelighed i bredeste forstand, så kunst og kultur når ud til så mange mennesker som muligt.

I de to Epinion-undersøgelser, der er gennemført i 2016 og 2018, fremhæver borgerne at byens kulturliv, samt natur, er forhold, som gør Aarhus til en god by. Kulturområdet er således både det, der tiltrækker og fastholder borgerne og noget, der kan være en driver i mange sammenhænge. Aarhus 2017 var med til at gentænke samarbejder, sætte fokus et bredere kulturbegreb, kompetenceudvikling og internationalt udsyn.

På kulturområdet kan det være vanskeligt at måle den konkrete effekt af indsatsen, men Kultur og Borgerservice vil have som mål, at mindst lige så stor andel af borgerne ved næste måling i 2020 angiver kulturliv som noget der gør Aarhus til en god by.

Borgerservice og Biblioteker

'Stærke fællesskaber – I trygge rammer' er overskriften på politikken for Borgerservice og Biblioteker 2019-2022. For første gang i Aarhus Kommune bliver FN's verdensmål en integreret del af en politik. Realisering af både politik, verdensmål og Aarhusmål forudsætter stærke partnerskaber. Vi vil derfor i politikperioden have et stort fokus på samarbejder og partnerskaber med civilsamfund, institutioner, virksomheder, andre kommuner, organisationer og foreninger.

Aarhus skal fortsat være rammen om et godt liv for alle borgere hele livet – også for de mange ny-tilflyttere. Vi arbejder på at styrke de unikke og neutrale mødesteder, hvor der er plads til forskellighed og forståelse. For en by uden den slags mødesteder, er en by uden liv og sammenhængskraft.

Vores fysiske rum og faciliteter er til rådighed – også uden for bemandet åbningstid – for alle. Brugen af de fysiske rum er en væsentlig del af det at understøtte byens lokale fællesskaber. De fysiske faciliteter skal fortsat anvendes. Vi har et stort fokus på inkludering af alle borgere, derfor vil vi fremme endnu flere og nye debatskabende aktiviteter, læring, innovation og oplysning.

Læsning og sprogudvikling er afgørende forudsætninger for at kunne tilegne sig og dele viden, og deltage aktivt i samfundet for alle borgere. Vi har en vigtig opgave inden for sprogudvikling og literacy, som vi skal løfte sammen med mange samarbejdspartnere. Vi vil understøtte børn og unges læring gennem en bred vifte af tilbud til dagtilbud og skoler og gennem aktiviteter for familier i fritiden. Forskellige læringsmiljøer er vigtige for børn og unges læring, udvikling og dannelse. Der er formuleret et nyt mål om aktiviteterne for børn og unge.

MÅL

Kultur og Borgerservice	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020
Børn og unge (3-24 år) skal have et aktivt fritidsliv og deltage i byens foreningsliv				
Børn og unges deltagelse i folkeoplysende foreninger skal stige med 15 pct. i forhold til resultatet i 2018. . Måles ved deltagertimer pr. indbygger i aldersgruppen	😊 60,2	☹ 38,9	56,7	44,7
Borgere i Aarhus skal fremhæve byens kulturliv som forhold, der gør Aarhus attraktiv				

Kultur og Borgerservice	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020
Andel af borgere som i det åbne spørgsmål nævner kultur i <i>top-of-mind</i> indskydelse af, hvad der gør Aarhus til en god by for dig, skal være på samme niveau eller højere	-	40	-	40
Den samlede besøgsaktivitet i Dokk1 og på medborgercentrene skal som minimum fastholdes i 2020	😊 2.563	😊 2.421	2.230	2.421
Det samlede antal aktiviteter for børn og unge i Borgerservice og Biblioteker skal fastholdes i 2020 (Nyt)*				
Antallet af aktiviteter for førskolebørn	-	373	-	400
Antallet af aktiviteter for skolebørn	-	836	-	1000

*I 2018 var det alene arrangementer, der blev talt – fremover tælles alle aktiviteter med

YDELSER

Kultur og Borgerservices ydelser fordeler sig på en række hovedområder:

- **Sport & Fritid:** boldbaner, haller og idrætslokaler, tennisbaner, svømmehaller og friluftsbade, atletikbaner, skøjtehal m.v. Dertil kommer tilskud til foreningsaktiviteter og lokaler.
- **Kultur:** Musikhuset, Aarhus Symfoniorkester, Aarhus Musikskole, Godsbanen, Børnekulturhuset, Filmby Aarhus. Dertil kommer tilskud til en række museer og teatre, bl.a. ARoS, Den Gamle By og Moesgaard m.fl.
- **Borgerservice og Biblioteker:** Borgerservicecenter (Dokk1), Hovedbibliotek (Dokk1), 18 medborgercentre og Aarhus Stadsarkiv.
- **Aarhus Events:** Kommunens eventenhed, forankret i Kultur og Borgerservice. Via puljer til sports- og kulturelle events hverves, udvikles og afvikles større og strategiske events.

6-by nøgletal

[Sport og fritid: 6-by Nøgletal regnskab 2018 side 25](#)

[Biblioteksområdet: 6-by Nøgletal regnskab 2018 side 27](#)

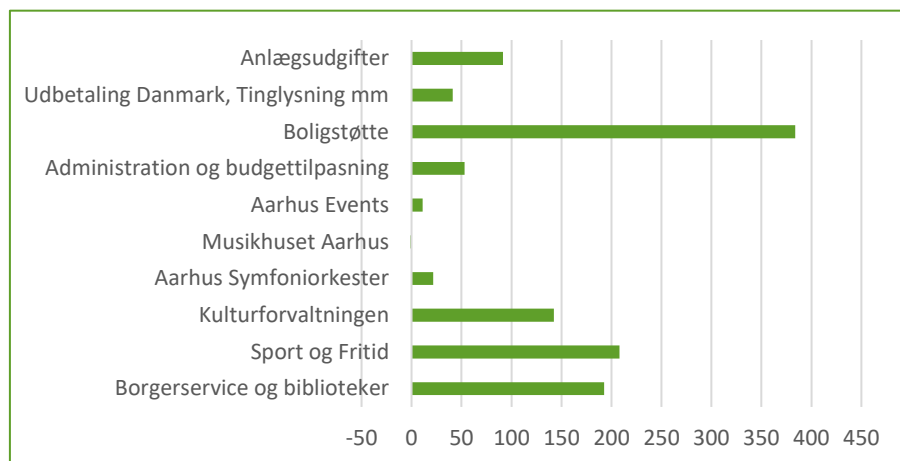
[Kulturområdet: 6-by Nøgletal regnskab 2018 side 30](#)

RESSOURCER

Kultur og Borgerservice har i 2020 et samlet budget på 1.144 mio. kr. Dette budget opdeles i drift med 1.052 mio. kr. og anlæg med 91 mio. kr.

Driftsbudgettet går til de forskellige områder som biblioteker, svømmehaller og kulturinstitutioner. Under dette område er der også indtægter på ca. 400 mio. kr. (tilskud fra staten, gebyrer, refusioner og billetindtægter). I driftsbudgettet indgår også udgifterne til boligstøtte og Udbetaling Danmark. Der er dermed en forbrugsmulighed på over 1,4 mia. kr.

I figuren nedenfor fremgår det, hvordan udgifterne forventes brugt på de enkelte områder i afdelingen:

Budget 2020 på 1.144 mio. kr.**Udviklingen i budgettet**

Budgettet i overslagsårene 2020-2023 ligger stabilt på omkring 1.050 mio. kr.

Under anlæg er der flere større projekter i starten af perioden vedrørende udvidelse af Filmbyen, kunstgræsbaner og andre idrætsfaciliteter.

Kultur og Borgerservice regnskab og budget for 2018 til 2023

Mio. kr. i 2020-priser	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020	Overslag 2021	Overslag 2022	Overslag 2023
Nettodriftsudgifter	1.086	1.117	1.083	1.076	1.070	1.069
Nettoanlægsudgifter	-41	79	50	84	60	50

Teknik og Miljø

Teknik og Miljø's overordnede effektmål tager afsæt i visionen i Aarhusmålene "Aarhus er en god by for alle".

Særligt Aarhusmålene "En by i vækst med et stærkt erhvervsliv" og "En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer" (med indikatorer for CO₂-neutralitet og mobilitetsindeks) samt "En by med fællesskab og medborgerskab" korresponderer i forskellig grad med Teknik og Miljø's budgetmål.

Målene dækker bredt over Teknik og Miljø's opgaveområder.

Teknik og Miljø har i 2018 fornyet afdelingens politiske pejlemærker. Pejlemærkerne er fra 2019-2021:

- Vi er til for borgere og virksomheder
- Gode lokalsamfund som ramme for det gode liv
- Fremkommelighed for alle
- Grøn omstilling og cirkulær økonomi
- En smartere og mere effektiv drift.

Indholdet i budgetmålene er i det væsentligste videreført som en del af de nye pejlemærker.

Borgere/virksomheder skal opleve, at vi er til for borgere og virksomheder.

Teknik og Miljø ønsker at driftsunderstøtte konkurrencedygtige sagsbehandlingstider. For at imødekomme ønsker fra borgere og erhvervsliv har Teknik og Miljø formuleret servicemål for de væsentligste myndhedsområder, som følges op kvartalsvist fra 2020. Myndhedsområderne bliver samtidig kvalitetssikret for smidigere sagsovergange og forenkling af konkrete sagsgange, således sagsbehandlingstiden også herved reduceres.

Fra 2019 er iværksat en årlig servicekulturanalyse for borgere og virksomheder med kontaktheder til Teknik og Miljø for at sikre løbende forbedring af brugertilfredshed for konkrete serviceopgaver. Målet er, at sagsbehandlingstiden ligger under de nationale servicemål i 2021, og en tilfredshedsandel på mindst 80 pct. meget tilfredse og tilfredse brugere for de større myndighedsopgaver.

Borgere/ virksomheder skal opleve gode lokalsamfund som ramme for det gode liv

Byrådets mål om en by i social balance fra Boligpolitikken understøtter Teknik og Miljø i 2020 via arbejdet med en ny temaplan for nye byudviklingsarealer samt helhedsplanlægning for fritliggende bysamfund. En revideret jordopkøbs- og salgsstrategi skal sikre, at Aarhus Kommune i rette tid kan planlægge og finansiere arealer til offentlig service i en tættere by.

Teknik og Miljø udarbejder i 2020 en plan for bedre fordeling af almene boliger i hele kommunen for at skabe bæredygtige og mangfoldige byområder. Samme hensigt forfølger Teknik og Miljø i et intensiveret arbejde med beboersammensætningen i de udsatte boligområder med fysisk omdannelse (Gellerupparken, Toveshøj, Bispehaven og Viby Syd).

Teknik og Miljø fortsætter ligeledes i 2020 arbejdet for en renere by samt arbejdet for mere grønt og for rettidig klimasikring, når vi udvikler byen.

Borgere/ virksomheder skal opleve fremkommelighed for alle

Med afsæt i 'Mobilitet frem mod 2050' og en analyse af de samlede infrastrukturudfordringer udarbejder Teknik og Miljø i 2020 et forslag, der kan indgå i den samlede anlægsprioritering i forbindelse med den 10-årige anlægsplan.

ORGANISATION

- Du kan læse mere om os på <https://aarhus.dk/om-kommunen/teknik-og-miljoe/>
- Der er 1.300 fuldtidsansatte i Teknik og Miljø

"Teknik og Miljø vil bane vejen. Derfor skal sagsbehandlingstiden ligge under de nationale servicemål på vores store sagsområder"

"Lokalsamfundet er der, hvor den enkelte borgers hverdag skal gå op. Det er her, den enkelte bruger mest tid, og det er her, vi skal sikre, at livet leves godt. Både i den tætte by og i de omkringliggende bysamfund"

Teknik og Miljø vil i 2020 igangsætte en række initiativer for at sikre langsigtet balance på området for kollektiv trafik.

Teknik og Miljø gennemfører i 2020 en analyse og konkrete tiltag for at styrke de interne forbindelser og sammenhænge mellem oplandsbyerne. Initiativet gennemføres under hensyntagen til, at en række gennemfartsveje fungerer som overordnede trafikveje og dermed spiller en væsentlig rolle som forbindelser til og fra Aarhus.

Vejinfrastrukturen udgør ryggraden i Aarhus' mobilitetssystem. Udbygning af eksisterende vejnet er styrket med projektering og anlægsbevillinger til henholdsvis Viborgvej og Bering-Beder vejen samt afklaring af Marselis Boulevard, men der er brug for at se på behovet for yderligere tiltag.

Optimering sker gennem Byrådets beslutning om harmonisering af vejene og sikring af bedre parkeringsforhold i Midtbyen.

De grønne transportformer og aflastningen af vejinfrastrukturen er understøttet af projektudvikling og VVM for næste etape af det højklassede kollektive system (Aarhus Ø - Brabrand), Byrådets bevilling til cykelhandlingsplanens indsatser, fodgængerstrategi, smart mobilitetsløsninger for gravetilladelser og øget brug af kombineret offentlig og privat transport i Business Region Aarhus projektet om Mobility as a Service.

Borgere/ virksomheder skal opleve grøn omstilling og cirkulær økonomi.

I et ambitiøst samarbejde med private energiselskaber arbejder Teknik og Miljø frem mod 2020 på en klimavarmeplan om bl.a. brændselsfri fjernvarme efter 2030, hvor Studstrupværket lukkes.

Teknik og Miljø vil udvikle et digitalt værktøj til at analysere hovedledninger og stikledninger med henblik på at sikre driftseffektiviseringer for borgerne.

Teknik og Miljø etablerer og indretter i 2021 en ny Genbrugsstation Lisbjerg, der så vidt muligt bygges af genbrugsmaterialer og formentligt vil indeholde en platform for direkte genbrug af byggematerialer baseret på erfaringerne fra ReUse.

Målet er, at en større andel af affald skal sendes til genanvendelse bl.a. ved at optimere indsamlingen af affaldet i dialog med borgere, virksomheder, samarbejdspartnere og andre myndigheder, og at der findes de nødvendige sorterings- og behandlingsløsninger, der både gør det nemt for borgerne at udsortere affald, og som samtidig sikrer en god kvalitet af det sorterede affald, så ressourcerne i affaldet kan anvendes i nye produkter.

Borgere/ virksomheder skal opleve en smartere og mere effektiv by

Teknik og Miljø udvikler i 2020 en ny digital platform (Facility Management system) til at understøtte arealoptimering, samlokalisering og synergieffekter i kommunale bygninger – og hermed sikre "kloge kvadratmeter" og udgiftsreduktioner på drift og anlæg.

Teknik og Miljø er involveret i en række Smart City og Smart Mobilitets projekter, herunder ny platform til understøttelse af selvkørende enheder (TAPAS) og et netværk på tværs af kommunen for IoT-service, der kan gavne løsninger inden for mobilitet, spildevandshåndtering, fjernvarme, mv.

Teknik og Miljø har i Budget 2020 fået penge til at etablere en bemandet ITS-trafikcentral (Intelligente Transportsystemer). Der udarbejdes et forslag til anvendelse af de afsatte midler til området, herunder et gennearbejdet bud på et fremadrettet drifts-setup.

Effektivisering og digitalisering af forvaltningen i Teknik og Miljø er tæt forbundet med pejlemærket og mål for "Vi er til for borgere og virksomheder". Byplanlægningens visualisering indgår i 3D-bymodel fra 2020 og sammen med et dashboard for by- og boligudviklingen. Endeligt skal bygge- og

"Rejsetiden på ringvejene må ikke øges, fremkommeligheden uden for byen skal fastholdes, og det skal være let at komme til Aarhus fra resten af Danmark "

"Aarhus finder sammen med de lokale virksomheder om løsningerne på, hvordan vi indretter fremtidens bæredygtige bysamfund, smider mindre væk og forandrer affald til nye produkter "

"Teknik og Miljø ønsker at investere effektivt. Hver investeringskrone skal tilgodese flere behov, og vi skal dele og genbruge ressourcerne der, hvor vi kan "

MÅL

	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020
Effektmål: Borgere/ virksomheder skal opleve, at vi er til for borgere og virksomheder (Nyt mål)				
- Indikator: Teknik og Miljø sagsbehandlingstider på Teknik og Miljø større sagsområder følger de nationale servicemål	Ej foretaget	Ej foretaget	-	Byggesager: 100 pct.* Miljø sager: 100 pct.
Effektmål: Borgere/ virksomheder skal opleve gode lokalsamfund som ramme for det gode liv (Ændret mål)				
- Indikator: I temperaturmålingen af aarhusmålet "Aarhus er en god by for alle" skal forskellene mellem forskellige geografiske områder reduceres i forhold til resultatet i 2018, hvor borgere bosat i Aarhus Midtby scorede højest, og borgere bosat længst væk fra centrum scorede lavest.	Ej foretaget	Forskel: 8 procentpoint	-	Forskel: Mindre end 8 procentpoint
Effektmål: Borgere/ virksomheder skal opleve fremkommelighed for alle (Ændret mål)				
- Indikator: Fremkommeligheden på det overordnede vejnet målt som rejsetid på indfaldsveje samt ringvejssystemet, skal som minimum fastholdes trods stigning i trafikken eller reduceres for alle transportformer i forhold til 2017-niveauet	Gennemsnitlig KPI målt på tværs af antal veje Indfaldsveje: 2,2 Ringveje: 1,7	Gennemsnitlig KPI målt på tværs af antal veje Indfaldsveje: 1,7 Ringveje: 2,2	-	Gennemsnitlig KPI** Indfaldsveje: <2,0 Ringveje: <1,5
Effektmål: Borgere/ virksomheder skal opleve grøn omstilling og cirkulær økonomi (Nyt mål)				
- Indikator: Indsamle i alt 4.500 tons plast, metal, pap og papir mere til genanvendelse om året.	Ej foretaget	Papir: 500 T Metal: 1.000 T Pap og papir: 3.000 T Batterier: 5 T	-	Plast: >500 T Metal: >1.000 T Pap og papir: >3.000 T Batterier: >5 T
Effektmål: Borgere/ virksomheder skal opleve en smartere og mere effektiv by (Nyt mål)				
- Indikator: Teknik og Miljø har i 2021 etableret bydækkende smart city infrastruktur med sensorteknologi der medvirker til et grønnere, sundere og mere liveable Aarhus.	Ej foretaget	Ej foretaget	-	Effektivisering: 2 mio. kr.*** Samfundsøkonomisk analyse anviser væsentligste fokusområder 2021-2023.

Noter:

* Målet er, at 100 pct. af sagerne i gennemsnit opfylder de nationale servicemål for sagsbehandlingstider for erhvervsrettede myndighedsopgaver.

** Fremkommelighed vurderes ud fra rejsetiden. Belastningsniveauet for fremkommelighed er et udtryk for, hvor meget længere tid det tager at køre den givne strækning i forhold til den optimale rejsetid og beskrives ved hjælp af KPI (Key Performance Indicator).

Den optimale rejsetid er den tid, det ville tage at køre strækningen med den skilte hastighed og uden stop ved signalanlæg.

Der anvendes fem niveauer til at beskrive belastningsniveauet:

- God fremkommelighed (under 1,5 gange optimal rejsetid)
- Let nedsat fremkommelighed (1,5 – 2,0 gange optimal rejsetid)

- Moderat nedsat fremkommelighed (2,0 – 2,5 gange optimal rejsetid)
- Markant nedsat fremkommelighed (2,5 – 3,0 gange optimal rejsetid)
- Kritisk fremkommelighed (3,0 – 3,5 gange optimal rejsetid)

De målte KPI'er i 2017 bygger på tal for alle veje, i alle retninger (mod syd, mod nord, mod Aarhus, fra Aarhus) for de to scenarier: KPI Morgen (07-09) og KPI Eftermiddag (15-17).

*** Effektiviseringsgevinsten forøges til 3,3 mio. kr. i 2021.

YDELSER

Teknik og Miljø's ydelser fordeler sig på en række hovedområder, herunder:

- Mobilitet, Anlæg og Drift
- Plan, Byggeri og Miljø
- Affald Varme Aarhus
- Klima og Grøn Omstilling
- Arealudvikling og Almene Boliger
- Ejendomsadministration

6-by nøgletal

[Byens Anvendelse: Vejområdet 6-by Nøgletal 2017 side 17](#)

[Byudvikling og Mobilitet: Kollektiv trafik 6-by Nøgletal 2017 side 18](#)

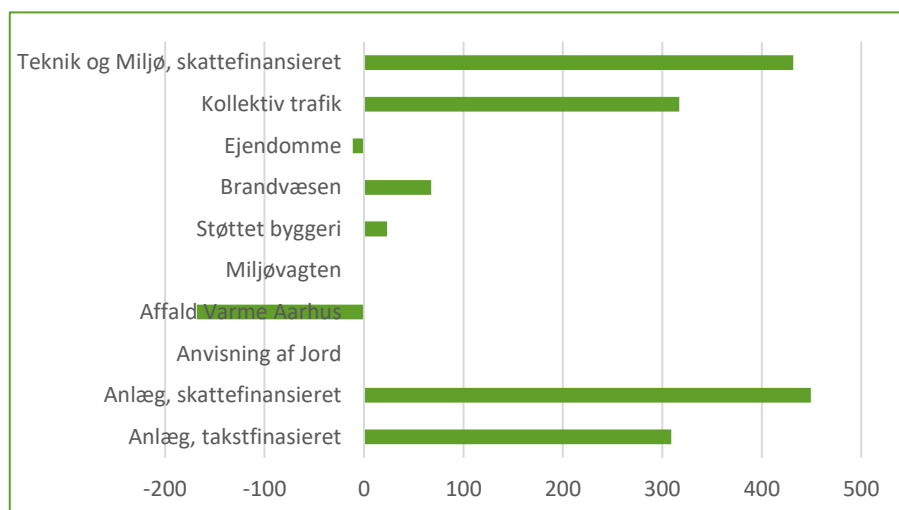
RESSOURCER

Teknik og Miljø har et samlet bruttobudget på ca. 4.804 mio. kr. i 2020. De 4.804 mio. kr. dækker udgifter på både de skatte- og takstfinansierede områder til både drift og anlæg. Derudover er der indtægter i budgettet på 3.471 mio. kr. (f.eks. indtægter fra salg af varme, gebyrindtægter fra affald, salg af arealer og huslejeindtægter). Det egentlige budget til Teknik og Miljø er dermed på ca. 1.333 mio. kr. (netto).

Ca. halvdelen af budgettet, 641 mio. kr., vil blive brugt til indsatser og service til borgerne (driftsudgifter). Den resterende andel af budgettet på 692 mio. kr. vil blive brugt til investeringer i f.eks. byudvikling, vejanlæg, ejendomme mm. (anlægsudgifter).

I figuren nedenfor fremgår det, hvordan udgifterne vil blive brugt på de enkelte områder i afdelingen:

Nettobudget 2020 på 1.333 mio. kr.

Udviklingen i budgettet

Budgettet dækker over Teknik og Miljø's seks skattefinansierede og to takstfinansierede sektorer:

- Teknik og Miljø, skattefinansieret

- Kollektiv Trafik
- Ejendomme
- Brandvæsen
- Støttet byggeri (ikke-decentraliseret)
- Miljøvagten (ikke-decentraliseret)
- Affald Varme Aarhus (takst-finansieret)
- Anvisning af jord (takstfinansieret)

Budgettet kan deles op i et udgiftsbudget på ca. 4.804 mio. kr. og et indtægtsbudget på ca. 3.471 mio. kr. i 2020. Udgiftsbudgettet er en smule faldende i budgetperioden til 4.470 mio. kr. i 2023, mens indtægtsbudgettet er nogenlunde konstant.

Skattefinansierede budgetter:

Nettodriftsudgifterne på de skattefinansierede områder er en smule faldende fra ca. 826 til 796 mio. kr. over budgetperioden 2020-2023.

Faldet dækker bl.a. over en række mindre variationer, der skyldes midlertidige bevillinger, som falder bort i budgetperioden:

- For Sekretariatet for Klima og Grøn Omstilling falder budgettet med 4,6 mio. kr. fra 2021. En ny klimaplan gældende fra 2021 er under planlægning, der følger op på Klimaplan 2016-2020.
- For Natur og Vej Service udløber midler vedr. småjobs i Teknik og Miljø på 2,2 mio. kr. i 2020, jf. Byrådets beslutning om investeringsmodel for småjobs i budgetforliget 2018.

Derudover er der i budgetforliget for budget 2020 overført en del midler fra anlæg til drift med effekt i 2020, der betyder et tilsvarende fald i driftsbudgetterne årene efter.

På det skattefinansierede område er nettoanlægsudgifterne i 2020 på ca. 383 mio. kr., fordelt på et udgiftsbudget på 541 mio. kr. og et indtægtsbudget på 158 mio. kr.

Indtægterne er nogenlunde stabile i budgetperioden, mens udgiftsbudgettet er større i 2020 og 2021 og herefter faldende i de efterfølgende budgetår. Dette skyldes bl.a. Bering-Beder vejen, øget kapacitet på Viborgvej, byggemodningsarbejde ved Godsbanen og byudvikling ved Bryggervej, der forventes store udgifter til i 2020-2021.

Teknik og Miljø, takstfinansieret:

På det takstfinansierede område afspejler driftsoverskuddet finansieringen af anlægsudgifterne.

På anlægssiden er udgiftsniveauet faldende over budgetperioden. Dette skyldes primært færdiggørelsen af transmissionsledninger og veksleranlæg i Åby-området og anlægsarbejder vedr. genbrugsstationerne i Lisbjerg.

Teknik og Miljø's regnskab og budget for 2018 til 2022

Mio. kr. i 2020-priser	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020	Overslag 2021	Overslag 2022	Overslag 2023
Nettodriftsudgifter, skattefinansieret	781	791	824	798	792	794
Nettodriftsudgifter, takstfinansieret	117	-165	-183	-180	-100	-100
Nettoanlægsudgifter, skattefinansieret	795	150	383	396	298	155
Nettoanlægsudgifter, takstfinansieret	169	351	309	222	149	117

Borgmesterens Afdeling

Borgmesterens Afdeling har, i modsætning til øvrige magistratsafdelinger, der arbejder på de borgerrettede serviceområder, ingen budgetmål.

Borgmesterens Afdeling skal understøtte Aarhus Kommunes fælles visioner i "Fortællingen om Aarhus" om, at Aarhus er en god by for alle, en by i bevægelse, og en by med handlekraft og fællesskab. For at opfylde visionen arbejder Borgmesterens Afdeling også løbende på at styrke innovation, medborgerskab og udvikling af udsatte boligområder. Helt konkret skal kommunen lykkes med Helhedsplanen for Gellerup/Toveshøj samt Bispehaven.

Borgmesterens Afdelings opgave er at hjælpe byrådet, Magistraten og borgmesteren med at understøtte, at der skabes vækst, beskæftigelse og udvikling i bysamfundet Aarhus, samt at understøtte koordinering og samarbejdet på tværs i organisationen Aarhus Kommune. Den koordinerende rolle for Borgmesterens Afdeling indebærer, at afdelingen har en finger med i spillet på rigtig mange områder fra dialog med staten om nye infrastrukturprojekter, nye erhvervspolitiske initiativer til arbejdet med budget og sekretariats-betjening af byråd og udvalg.

Derudover skal Borgmesterens Afdeling hjælpe Byrådet med den økonomiske styring samt at levere effektive, fælles løsninger til kommunen fastlagt bl.a. af Byrådets økonomiske politik, mål for effektivisering, indkøbspolitikken samt af Digitaliseringsstrategien, hvis sigte er at fremme medborgerskab, samskabelse, vækst og effektivisering gennem øget digitalisering. I den forbindelse er det internt i organisationen målsætningen at gøre Fælles Service til en succes med styr på IT og fokus på de decentrale enheders behov.

Opgaverne i Borgmesterens Afdeling løses i tæt kontakt med politikere, borgere, bysamfund, virksomheder, leverandører, andre offentlige myndigheder, organisationer, boligforeninger og magistratsafdelingerne i kommunen.

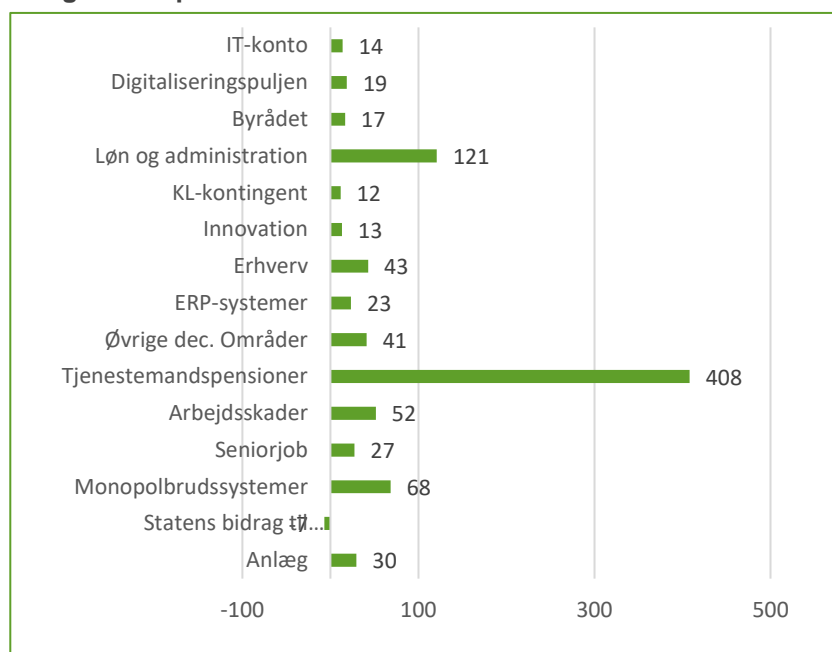
RESSOURCER

Borgmesterens Afdeling har et samlet bruttobudget på 908 mio. kr. i 2020. Nogle af pengene – 28 mio. kr. – kommer fra statstilskud, og derved udgør de egentlige kommunale budget på området ca. 880 mio. kr. De fleste af pengene – ca. 850 mio. kr. vil blive brugt til driftsudgifter. Kun en mindre del af det samlede budget (ca. 30 mio. kr.) vil blive brugt til investeringer i bl.a. bygninger og veje i Gellerup.

I figuren nedenfor fremgår det, hvordan udgifterne vil blive brugt på de enkelte områder i afdelingen:

ORGANISATION

- Du kan læse mere om os [her](#)
-
- Der er ca. 345 fuldtidsansatte i Borgmesterens Afdeling.

Udviklingen i budgettet

Udviklingen i nettodriftsudgifterne kan primært tilskrives stigning i udgifter til tjenestemandspensioner, monopolbrudssystemer samt det budgetlagte forbrug af opsparingen.

Borgmesterens Afdelings regnskab og budget for 2018 til 2023”

Mio. kr. i 2020-priser	Regnskab 2018	Budget 2019	Budget 2020	Overslag 2021	Overslag 2022	Overslag 2023
Nettodriftsudgifter	804	789	874	982	880	861
Nettoanlægsudgifter	11	16	55	39	4	4

Bilag

Nye hensigtserklæringer

I budgetforliget for 2020-2023 vedtog byrådet følgende nye hensigtserklæringer:

Nr.	Hensigtserklæring	Afdeling
1.	BA udarbejder sammen med MTM inden udgangen af februar 2020 en indstilling, som omsætter den generelle CO2-målsætning i årlige mål og fastlægger, hvordan der skal arbejdes med bindende klimamål i de årlige budgetprocesser.	BA og MTM
2.	BA udarbejder en indstilling, som fastlægger de nærmere rammer for klimafonden	BA
3.	MBU skal arbejde for, at det bliver en naturlig del af børn og unges hverdag at være bevidste omkring klimaet.	MBU
4.	BA skal i samarbejde med MTM fremsende indstilling til byrådet om hvordan hele kommunens bilflåde omstilles til klimavenlig/fossilfri drift senest i løbet af 2025.	BA og MTM
5.	BA og MTM skal arbejde for at udfase udledningen af Co2 via kørselsgodtgørelsen til kommunens medarbejdere ved at opfordre til at cykle på ture under 5 km og at øge brugen af el-cykler, el-biler, busser, tog, letbane m.v. Endvidere undersøges det, om det er muligt kun at give kørselsgodtgørelse til kørsel i el-biler.	BA/MTM
6.	BA skal opstille simple, bindende mål for årlig omstilling af kommunens transport og lave nøgletal for at følge udviklingen.	BA
7.	BA skal undersøge mulighederne for grøn varelevering med el-biler i midtbyen.	BA
8.	Aarhus Kommune som arbejdsplads skal være så klimavenlig som muligt, og derfor skal temaet tages op i MED-organisationen.	BA/MTM
9.	MTM skal skære ned på klipningen af diverse grønne arealer, så der kun bliver én årlig klipning af disse arealer, da det vil øge biodiversiteten på arealerne.	MTM
10.	MTM skal senest i forbindelse med regnskabsafleggelsen for 2019 fremlægge plan for at få indført totalforbud mod giftige sprøjtemidler på kommunens arealer.	MTM
11.	MTM udarbejder indstilling om solcelleanlæg med henblik på at sætte målsætninger for brug af solcelleanlæg i de kommunale ejerstrategier for de kommunale selskaber.	MTM
12.	MSB og MBU skal fremrykke den planlagte evaluering af ABA-investeringsprojektet for børn med autisme til sommeren 2020, så det kan indgå i drøftelserne om budget 2021.	MSB og MBU
13.	MBU skal i samarbejde med BA udarbejde en økonomisk analyse af dagtilbudsområdet forud for budgetdrøftelserne for 2021.	MBU og BA
14.	BA og MBU skal sikre, at de midler, som bliver afsat til børneplanen og minimumsnormeringer via finansloven eller anden statslig finansiering til Aarhus Kommune, tilføres dagtilbuddene.	BA og MBU
15.	MSO skal udarbejde en status på arbejdet med at implementere 'fast track'-mulighed for de personlige hjælpemidler og genbrugshjælpemidler medio 2020.	MSO
16.	MSB, MSO og MBU skal i fællesskab undersøge muligheden for fremadrettet at samle budgettet til Omsorgstændplejen, Specialtændplejen og Socialmedicinsk Tandklinik i Børn og Unge.	MSB, MSO og MBU
17.	MSB skal i samarbejde med BA og øvrige magistratsafdelinger udarbejde en handleplan for at sikre den fremtidige balance på det specialiserede socialområde. Planen skal bl.a. indeholde mere tværmagistratsligt samarbejde, hvorfor MSB, MBU og MSO forpligtes til at finde nye veje og gode løsninger til gavn for borgerne.	MSB og øvrige
18.	MSB skal arbejde for at få flere interne boliger og botilbudspladser til socialt udsatte, personer med handicap og psykisk sårbare.	MSB
19.	MSB skal udarbejde en indstilling, der beskriver, hvilke tiltag der bør sættes i gang for at opnå balance på socialområdet, herunder hvordan de tilførte midler udmøntes mere konkret samt hvordan det kan være nødvendigt at tilpasse serviceniveauet.	MSB
20.	MSB skal afrapportere særskilt på den samlede økonomi for socialområdet i forbindelse med regnskabsindstillingerne i april, august og november.	MSB
21.	MSB skal omlægge for 10 mio. kr. af sin beskæftigelsesindsats til eksterne aktører.	MSB

Nr.	Hensigtserklæring	Afdeling
22.	MTM og BA sikrer, at der etableres en styregruppe for kollektiv trafik på højt niveau, som skal afrapportere til byrådet hvert kvartal, og som skal have en styrket dialog med Midttrafik, Aarhus Letbane og Region Midtjylland om den strategiske udviklingsretning for den kollektive trafik i Aarhus Kommune.	MTM og BA
23.	BA og MTM skal etablere en følgegruppe under Østjyllands Brandvæsens direktion, som skal bidrage til, at der udarbejdes en strategi og handlingsplan for Østjyllands Brandvæsen forud for behandlingen af selskabets budget for 2021.	BA og MTM
24.	BA skal sikre, at hvis arbejdet med korrekte data giver mulighed for det, så skal der sikres en budgettilførsel på op til 20 mio. kr. til Erhvervspuljen.	BA
25.	MTM skal sikre, at forligspartierne kan følge sagsbehandlingstiderne i byggesagsbehandlingen tæt.	MTM
26.	BA skal sikre, at der indføres en mekanisme til sikring af det decentrale ansvar for overholdelse af servicerrammen, hvis det efter 1. kvartal 2020 skønnes, at der er udsigt til en overskridelse af servicerrammen.	BA
27.	MSO skal foretage renovering af badeværelser af arbejdsmiljømæssige hensyn via afsatte midler til velfærdsteknologi.	MSO
28.	MSO skal i samarbejde med BA udarbejde indstilling vedrørende fremtiden for Saxild Strand, og herunder se på mulighederne for at eksempelvis Feriefonden kan stå for udlejning af værelser.	MSO og BA
29.	BA og MSO skal foretage en analyse af overkapaciteten på ældreboligområdet forud for udarbejdelsen af den 10-årige anlægsplan.	BA og MSO
30.	MSO skal anvende MSO's bygningsvedligeholdelsesbudget til sikringen mod legionellebakterier.	MSO
31.	BA skal i samarbejde med MKB og MBU foretage en vurdering af behovet for fremtidig udbygning af idrætsfaciliteter indne udgangen af november 2019	BA, MKB og MBU
32.	MTM skal fremlægge et beslutningsgrundlag for etablering af letbane til Aarhus Ø.	MTM
33.	MTM skal på baggrund af 'Mobilitet frem mod 2050' og en analyse af de samlede infrastrukturudfordringer komme med forslag til at forbedre fremkommeligheden i byen. Forslagene skal indgå i den samlede anlægsprioritering i forbindelse med den 10-årige anlægsplan.	MTM
34.	MTM skal fortsætte udskiftningen af den resterende halvdel af gade- og vejbelysningen til LED-belysning og lade det finansiere af de afgiftslettelser på el, der tidligere er besluttet af Folketinget.	MTM
35.	MTM skal undersøge mulighederne for i et pilotforsøg at idriftsætte førerløse el-busser mellem Dokk1 og den nye færgeterminal for Molslinjen.	MTM

Finansieringstabel

1.000 kr. løbende priser	B/R 2019	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Finansiering i alt					
Renter i alt	-5.850.200	-2.375.865	-5.476.014	-12.480.054	-19.627.211
- heraf renter på skattefinansierede område	-31.716.000	-25.651.865	-29.445.014	-36.175.054	-42.808.211
Renter af likvide aktiver	-49.610.000	-50.850.250	-52.121.506	-53.424.544	-54.760.158
Renter af udlæg til forsyningsvirksomheder	-34.262.615	-38.077.581	-39.520.827	-40.384.396	-41.323.143
Renter af langfristet gæld	104.978.603	109.645.160	108.653.254	103.196.968	97.707.664
Renter i øvrigt	-26.956.188	-23.093.194	-22.486.935	-21.868.082	-21.251.574
Skat i alt					
Indkomstskat					
Efterregulering af indkomstskat					
Selskabsskat					
Forskerskat					
Dødsboskat					
Grundskyld					
Dækningsafgift af offentlige grundværdier					
Dækningsafgift af offentlige forskelsværdier					
Dækningsafgift af erhvervsejendomme					
Generelle tilskud i alt	-3.288.676	-3.428.125	-3.275.009	-3.197.338	-3.058.179
Landsudligning	-2.236.068	-2.260.819	-2.312.091	-2.299.224	-2.244.359
Korrektion for overudligning	-1.092	-1.133	-1.116	-1.182	-1.215
Statstilskud	-353.148	-317.364	-461.920	-360.544	-258.914
- heraf betinget vedr. service	-178.443	-180.525	-182.463	-184.398	-186.330
- heraf betinget vedr. anlæg	-59.481	-60.175	-60.821	-61.466	-62.110
Efterregulering af tidligere år	22.436	-129.268	79.782	55.394	51.764
Udligning af selskabsskat	50.028	82.485	10.546	7.405	4.276
Udligning vedr. udlændinge (netto)	-110.892	-108.268	-107.306	-106.250	-105.093
Beskæftigelsestilskud	-450.672	-451.491	-351.390	-364.938	-380.205
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud	-35.700	-36.919	-37.768	-38.637	-39.526
Tilskud til et generelt løft af ældreplejen	-32.592	-33.298	-34.064	-34.848	-35.649
Tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen	-43.680	-44.625	-45.651	-46.701	-47.775
Tilskud til styrkelse af kommunal likviditet	-88.884	-89.890	0	0	0
Tilskud vedr. skattenedsættelse	-18.264	-12.180	-12.180	-6.090	0
Kompensationsordning vedr. uddannelsesstatistik	-23.292	-23.292	0	0	0
Tilskud til værdig ældrepleje	0	-46.738	-47.813	-48.912	-50.037
Pulje til bekæmpelse af ensomhed	-4.404	-4.461	-4.564	-4.669	-4.776
Udviklingsbidrag til Region Midtjylland	37.548	39.136	40.435	41.859	43.328
Refusion af købsmoms	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Balanceforskydninger i alt	749.961.670	530.090.638	-598.136.536	447.575.036	-92.907.573
Forskydning i likvide aktiver	90.796.643	660.570.723	-792.396.395	-61.877.015	-579.016.948
Forskydning i langfristede tilgodehavender	718.387.091	99.300.185	128.052.897	156.802.843	148.922.843
Øvrige balanceforskydninger	404.937.194	345.315.022	241.806.600	-20.659.012	-20.529.012
Nettolåntagning	-464.159.258	-575.095.292	-175.599.638	373.309.220	357.715.544

Resultatopgørelse

Resultatopgørelsen opsummerer alle udgifts- og indtægtsposter i kommunen og giver dermed det samlede overblik over kommunens økonomiske situation:

Mio. kr. / løbende priser	R2018	B2019	KB2019	B2020	BO2021	BO2022	BO2023
Skattefinansierede nettoudgifter							
Drift, ekskl. "hvile i sig selv" virksomheder (2020-priser)	20.044	20.445	19.632	20.740	20.819	20.877	20.976
Pris- og lønstigninger	-910	-557	-535	0	562	1.143	1.745
Renter	20	-20	-32	-26	-29	-36	-43
Finansielle tilskud	163	220	808	170	128	157	149
Skattefinansierede udgifter i alt	19.318	20.087	19.874	20.884	21.480	22.140	22.827
Nettoindtægter:							
Tilskud og udligning	3.172	3.326	3.301	3.428	3.275	3.197	3.058
Skatter	16.531	17.201	17.201	18.071	18.608	19.369	20.036
Indtægter i alt	19.703	20.527	20.502	21.500	21.883	22.566	23.094
Resultat (overskud) vedr. de skattefinansierede driftsområder i alt*	385	440	628	615	404	426	267
Skattefinansierede nettoanlægsudgifter							
Anlæg, ekskl. takstfinansierede områder (2020-priser)	1.265	-204	303	168	1.088	245	635
Pris- og lønstigninger	-48	4	-6	0	22	10	39
Skattefinansierede anlægsområder i alt	1.217	-200	298	168	1.109	254	674
Resultat (overskud) vedr. de skattefinansierede områder i alt*	-832	640	331	447	-706	172	-408
Finansiering							
Ændringer i mellemværende med takstfinansierede områder (2020-priser)	286	185	539	125	41	48	16
Nettodriftsoverskud vedr. ældreboliger (2020-priser)	-18	-23	-23	-28	-43	-41	-46
Anlægsudgifter til ældreboliger (90%) (2020-priser)**	0	279	300	187	140	0	0
Pris- og lønstigninger	-13	-7	-15	0	1	-2	-5
Finansforskydninger	10	-323	113	184	242	-21	-25
Ændringer i den langfristede gæld	-232	-553	-49	-682	-295	249	230
Ændringer i kassebeholdning	-868	1.083	-534	661	-792	-62	-579
Finansiell egenkapital***	-3.642	-3.002	-3.312	-2.864	-3.570	-3.398	-3.806

Minus angiver et underskud

** De resterende 10 % er en skattefinansieret anlægsudgift.

*** En negativ finansiell egenkapital angives med et minus. Den finansielle egenkapital består af kassebeholdningen plus langfristede tilgodehavender fratrukket den skattefinansierede lang- og kortfristede gæld.

For at gøre udviklingen i årene 2020-2023 så realistisk som muligt er den finansielle egenkapital i disse år opgjort på baggrund af det korrigerede budget for 2019 (KB2019). I KB 2019 er der medtaget de tillægsbevillinger, som er besluttet af byrådet til og med 9. oktober 2019.

Sammendrag

Sammendraget indeholder nettoudgifter og indtægter. Sammendragets beløb vedrørende årene 2021-2023 har ingen bevillingsmæssig betydning, men tjener som et økonomisk vurderingsgrundlag for de planer og projekter, der ventes fremsendt til byrådet.

Sektor		R2018	B2019	B2020	BO2021	BO2022	BO2023
Netto 1.000 kr.							
A. DRIFTSVIRKSOMHED (INKL. REFUSION)							
SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE							
1	Sociale Forhold og Beskæftigelse	0	0	8.364.429	8.536.384	8.661.535	8.780.618
1.00	Socialafdelingen	2.628.717	2.638.757	0	0	0	0
1.40	Beskæftigelsesafdelingen	5.399.455	5.667.370	0	0	0	0
1.70	Administration	109.307	109.497	0	0	0	0
	I ALT	8.137.479	8.415.624	8.364.429	8.536.384	8.661.535	8.780.618
TEKNIK OG MILJØ							
2.00	Teknik og Miljø	43.008	38.461	410.563	385.557	382.117	383.305
2.10	Arealudvikling	364.710	313.930	349.417	350.917	352.376	352.376
2.30	Trafik og Veje	247.803	256.786	0	0	0	0
2.40	Natur og Miljø	93.442	149.814	-749	-749	-749	-749
2.50	Ejendomsforvaltningen	-59.362	-38.399	-14.278	-8.620	-12.305	-12.022
2.60	Brandvæsen	74.638	69.604	79.113	71.057	71.057	71.057
2.70	Natur og Vej Service	17.129	1.026	0	0	0	0
2.90	Affald og Varme	116.708	-164.948	-183.163	-179.791	-100.250	-100.124
	I ALT	898.076	626.275	640.903	618.371	692.247	693.844
SUNDHED OG OMSORG							
3.30	Foranstaltninger for ældre og handicappede	3.722.575	3.872.499	3.977.363	3.926.134	4.005.137	4.043.503
	I ALT	3.722.575	3.872.499	3.977.363	3.926.134	4.005.137	4.043.503
KULTUR OG BORGERSERVICE							
4.70	Kultur og Borgerservice	1.085.744	1.116.836	1.083.348	1.075.781	1.069.872	1.069.330
	I ALT	1.085.744	1.116.836	1.083.348	1.075.781	1.069.872	1.069.330
BØRN OG UNGE							
5.50	Børn og Unge området	5.365.435	5.352.879	5.369.741	5.383.887	5.419.128	5.472.774
	I ALT	5.365.435	5.352.879	5.369.741	5.383.887	5.419.128	5.472.774
BORGMESTEENS AFDELING							
0.20	Budgetreserver	0	-41.255	88.009	-66.741	-133.874	-231.761
0.30	Administration m.v.	803.875	788.907	874.219	982.327	880.433	861.408
	I ALT	803.875	747.652	962.228	915.585	746.558	629.647
A. DRIFTSVIRKSOMHED I ALT		20.013.184	20.131.764	20.398.011	20.456.144	20.594.478	20.689.715

Sektor	R2018	B2019	B2020	BO2021	BO2022	BO2023	
Netto 1.000 kr.							
B. ANLÆGSVIRKSOMHED							
SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE							
1	Sociale Forhold og Beskæftigelse	0	82.102	35.335	46.862	15.300	30.200
1.00	Socialafdelingen	43.482	0	0	0	0	0
1.40	Beskæftigelsesafdelingen	0	0	0	0	0	0
1.70	Administration	0	0	0	0	0	0
	I alt	43.482	82.102	35.335	46.862	15.300	30.200
TEKNIK OG MILJØ							
2.00	Teknik og Miljø	0	0	247.182	206.013	107.862	15.463
2.10	Arealudvikling	241.660	-167.008	0	0	0	0
2.30	Trafik og Veje	317.140	319.819	0	0	0	0
2.40	Natur og Miljø	19.700	18.347	0	0	0	0
2.50	Ejendomsforvaltningen	216.747	135.055	135.867	183.997	190.506	139.229
2.60	Brandvæsen	5.413	-156.553	0	6.016	0	0
2.70	Natur og Vej Service	0	0	0	0	0	0
2.90	Affald og Varme	169.715	350.632	309.056	221.926	148.676	117.329
	I alt	970.376	500.291	692.106	617.952	447.044	272.021
SUNDHED OG OMSORG							
3.30	Foranstaltninger for ældre og handicappede	174.174	312.133	320.368	347.993	65.266	25.087
	I alt	174.174	312.133	320.368	347.993	65.266	25.087
KULTUR OG BORGERSERVICE							
4.70	Kultur og Borgerservice	-41.030	78.825	49.878	84.242	60.378	50.389
	I alt	-41.030	78.825	49.878	84.242	60.378	50.389
BØRN OG UNGE							
5.50	Børn og Unge området	286.965	287.249	208.676	240.369	54.582	165.582
	I alt	286.965	287.249	208.676	240.369	54.582	165.582
BORGMESTEENS AFDELING							
0.20	Budgetreserver	0	-851.449	-697.018	72.807	-253.229	205.672
0.30	Administration m.v.	11.093	15.815	54.811	39.367	4.080	4.080
	I alt	11.093	-835.635	-642.206	112.174	-249.149	209.752
A. ANLÆGSVIRKSOMHED i alt		1.445.058	424.964	664.156	1.449.592	393.420	753.031

Sektor		R2018	B2019	B2020	BO2021	BO2022	BO2023
Netto 1.000 kr.							
PRIS- OG LØNSTIGNINGER VEDR. HOVEDKONTO 0-6 (BO-ÅRENE)		-973.673	-556.669	0	581.308	1.143.009	1.767.614
7.22	Renter af likvide aktiver	-33.566	-50.866	-50.850	-52.122	-53.425	-54.760
7.28	Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt	-5.620	-5.332	-5.332	-5.332	-5.332	-5.332
7.32	Renter af langfristede tilgodehavender	-7.583	-6.638	-5.839	-5.839	-5.839	-5.839
7.35	Renter af udlæg vedrørende forsyningsvirksomheder	-25.979	-34.312	-38.078	-39.521	-40.384	-41.323
7.50	Renter af kortfristet gæld til pengeinstitutter	12	0	0	0	0	0
7.52	Renter af kortfristet gæld i øvrigt	4.470	1.085	1.085	1.085	1.085	1.085
7.55	Renter af langfristet gæld	99.791	115.192	109.645	108.653	103.197	97.708
7.58	Kurstab og kursgevinster	10.666	-13.616	-13.007	-12.401	-11.782	-11.165
C. RENTER i alt		42.191	5.513	-2.376	-5.476	-12.480	-19.627
D. FINANSFORSKYDNINGER							
8.22	Forøgelse af likvide aktiver	0	1.083.064	660.571	0	0	0
8.25	Forskyd. i tilgodehavender hos staten	5.618	0	0	0	0	0
8.28	Forskyd. i kortfristede tilgodehavender i øvrigt	125.425	0	0	0	0	0
8.32	Forskyd. i langfristede tilgodehavender	162.818	219.924	99.300	128.053	156.803	148.923
8.35	Udlæg vedr. jordforsyning og forsyningsvirksomheder	0	0	0	0	0	0
8.38	Forskyd. i aktiver vedr. opkrævning for andre	-7	0	0	0	0	0
8.42	Forskyd. i aktiver fonds, legater m.v.	28.678	0	0	0	0	0
8.45	Forskyd. i passiver fonds, legater m.v.	-29.386	-1.007	-8.295	-8.322	0	0
8.48	Forskyd. i passiver vedr. opkrævning for andre	11	0	0	0	0	0
8.50	Forskyd. i kortfristet gæld (Bygge kreditter)	-114.786	-321.117	274.282	266.871	0	0
8.51	Forskyd. i kortfristet gæld til staten	-3.297	0	0	0	0	0
8.52	Forskyd. i kortfristet gæld i øvrigt	-2.263	-447	-10.972	-16.742	-20.659	-24.529
D. FINANSFORSKYDNINGER I alt		172.811	980.417	1.014.886	369.860	136.144	124.394
E. AFDRAG PÅ LÅN							
8.60	Afdrag på lån	344.123	375.424	392.311	399.139	406.223	409.384
E. AFDRAG PÅ LÅN I ALT		344.123	375.424	392.311	399.139	406.223	409.384
A + B + C + D + E		21.043.695	21.361.414	22.466.989	23.250.566	22.660.795	23.724.511
F. FINANSIERING							
8.05	Forbrug af likvide aktiver	-868.106	0	0	-792.396	-61.877	-579.017
8.60	Optagne lån	-472.736	-834.201	-967.407	-574.738	-32.914	-51.668
7.87	Tilskud og udligning	-3.183.314	-3.336.359	-3.438.125	-3.285.099	-3.207.338	-3.068.179
7.88	Udligning af købsmoms	11.355	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
7.90	Skatter	-16.530.894	-17.200.854	-18.071.457	-18.608.332	-19.368.666	-20.035.647
F. FINANSIERING i alt		-21.043.695	-21.361.414	-22.466.989	-23.250.566	-22.660.795	-23.724.511

Ressourcer i afdelingerne

Budgetterede personaletal i budget 2020

Antal gennemsnitlige heltidsstillinger	2020	2021	2022	2023
Sociale Forhold og Beskæftigelse	5.015	5.095	5.125	5.161
Teknik og Miljø	1.192	1.192	1.192	1.192
Sundhed og Omsorg	5.359	5.382	5.562	5.647
Kultur og Borgerservice	740	740	740	740
Børn og Unge	10.300	10.327	10.395	10.570
Borgmesterens Afdeling	347	347	347	347
Aarhus Kommune i alt	22.953	23.083	23.361	23.657

De nedenstående tabeller indeholder følgende noter:

1) Nettobudgettet er afgrænset til rammebelagte områder. I budget 2019 er der tale om ajourført budget.

2) Overskud/underskud = ramme - nettobudget (+: overskud; -: underskud).

3) Status ultimo korrigeres fra år til år med overskud/underskud og rentetilskrivning.

Sociale Forhold og Beskæftigelse

Sektor 1.20 Sociale Forhold og Beskæftigelse

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	3.325.629	3.554.594	3.607.632	3.629.612	3.656.700
Nettobudget	3.395.832	3.584.353	3.609.120	3.622.723	3.654.158
Forventet overskud/underskud ²⁾	-70.204	-29.759	-1.488	6.889	2.542
Saldokorrekationer	-71.899	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	-142.103	-171.862	-173.350	-166.462	-163.920

Teknik og Miljø

Sektor 2.01 Administration - Teknik og Miljø

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	441.477	410.945	386.297	382.861	384.054
Nettobudget	463.570	410.563	385.557	382.117	383.305
Forventet overskud/underskud ²⁾	-22.093	382	741	744	749
Saldokorrekationer	7.496	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	-4.193	-3.811	-3.070	-2.326	-1.577

Sektor 2.13 Kollektiv Trafik

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	259.120	278.464	278.464	278.464	278.464
Nettobudget	278.527	326.967	326.967	326.926	326.926
Forventet overskud/underskud ²⁾	-19.407	-48.503	-48.503	-48.462	-48.462
Saldokorrekktioner	0	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	-35.683	-84.186	-132.689	-181.151	-229.613

Sektor 2.16 Bolig og Projektudvikling

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	6.970	6.429	6.395	6.365	6.365
Nettobudget	6.842	0	0	0	0
Forventet overskud/underskud ²⁾	128	6.429	6.395	6.365	6.365
Saldokorrekktioner	0	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	199	6.628	13.023	19.388	25.753

Sektor 2.51 Ejendomme

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	-17.564	-12.765	-8.964	-12.648	-12.330
Nettobudget	-12.134	-14.278	-8.620	-12.305	-12.022
Forventet overskud/underskud ²⁾	-5.431	1.513	-344	-344	-308
Saldokorrekktioner	-12.792	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	2.642	4.154	3.811	3.467	3.159

Sektor 2.61 Aarhus Brandvæsen

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	63.809	79.118	71.059	71.059	71.059
Nettobudget	67.709	79.113	71.057	71.057	71.057
Forventet overskud/underskud ²⁾	-3.900	5	2	2	2
Saldokorrekktioner	-8.000	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	-9.482	-9.476	-9.474	-9.472	-9.469

Sundhed og Omsorg

Sektor 3.31 Foranstaltning for ældre og handicappede

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	2.859.186	3.024.283	2.998.415	3.080.979	3.123.852
Nettobudget	2.876.648	3.033.303	2.998.415	3.080.534	3.120.265
Forventet overskud/underskud ²⁾	-17.462	-9.020	0	445	3.587
Saldokorrekktioner	-14.069	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	132.982	123.962	123.962	124.408	127.995

Sektor 4.71 Kultur og Borgerservice - decentral

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	620.318	654.911	652.769	654.639	654.097
Nettobudget	637.791	658.865	652.694	654.565	654.023
Forventet overskud/underskud ²⁾	-17.473	-3.954	74	74	74
Saldokorrekationer	-16.300	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	40.644	36.691	36.765	36.840	36.914

Børn og Unge

Sektor 5.51 Børn og Unge - decentraliseret

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	4.469.928	4.699.183	4.742.220	4.796.533	4.864.608
Nettobudget	4.608.051	4.789.421	4.795.453	4.820.953	4.864.609
Forventet overskud/underskud ²⁾	-138.123	-90.238	-53.234	-24.420	0
Saldokorrekationer	-885	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	169.992	79.753	26.520	2.100	2.100

Borgmesterens Afdeling

Sektor 0.31 BA - Administration

1.000 kr. i 2019-priser	B/R 2019* 2019-priser	B 2020	BO 2021	BO 2022	BO 2023
Forventet ramme ¹⁾	322.114	307.611	419.285	306.719	304.719
Nettobudget	331.969	317.611	419.285	306.719	304.719
Forventet overskud/underskud ²⁾	-9.855	-10.000	0	0	0
Saldokorrekationer	0	0	0	0	0
Status, ultimo ³⁾	15.679	5.679	5.679	5.679	5.679

Aarhus Kommune
Rådhuset
Rådhusåladsen 2
8000 Aarhus C
www.aarhus.dk